

גַּל עֵינַי וְאַבִּיטָה נְפִלְאוֹת מְתוֹרְתֶךָ

נְפִלְאוֹת

שיעורי תורה והתוועדויות חסידיות
מהרב יצחק גינזבורג שליט"א

הרמב"ם כותב שמצוות "ואהבת" היא להאהיב את ה' בכל העולם. איך?
על ידי פרסום טוב ה', "להגיד בבקר חסדך". כך נסביר גם את "ואמונתך
בלילות" — התכלית היא לא רק האמונה שלי, אלא שאפיץ את אור
האמונה בכל העולם, כמו אברהם אבינו שפרסם את האמונה בה' אחד

[מתוך השיעור "גדול הקורא קריאת שמע בעונתה"]

קֶרַח תִּשְׁפֹּב

גליון מוקדש לזכות התינוקת **תהלה** בת יוסף גוטמאן ולאה תחי' **לויט**. שתגדל להיות חסידה יר"ש ולמדנית

קַרַח ה'תשפ"ב

שנה חמישית – גליון מספר 208

- 04** **"גדול הקורא קריאת שמע בעונתה"**
התבוננות במצוות קריאת שמע
המבנה הפנימי של המצוות שבקריאת
שמע וכוונתה
- 14** **יחוד ה' בגשמיות**
הטבע היהודי
אחדות ה' בארץ ישראל וחיבור מעלה
ומטה בג' אותות
- 22** **לאן אתה הולך**
פרקי אבות – פרק ג משנה א
חוש ההילוך בחדש סיון
- 23** **עבודת מתנה**
קדושת לוי
לתת מתנה לה'
- 25** **אבי הדמוקרטיה**
מלכות ישראל – תיקון המדינה
דמוקרטיה מתוקנת – איזון בין הכלל
לפרט
- 26** **הסיפור החסידי**
הרב מרדכי אליהו
על חכמתו של בעל ההילולא של כ"ה
סיון
- 28** **מענות ותשובות**
תשובות הרב לשואלים
לימוד חסידות זוגי ומקומם של מנהגי
ישראל
- 29** **פְּאָצוֹר לְעֵלְמֵיךְ
שְׂכָר וּמִתְנָה**
רְזִי יִלְמַד אוֹתָנוּ עַל הַהֶבְדֵּל בֵּין עֲבוֹדַת
הַפְּהָנִים לְעֲבוֹדַת הַלְוִיִּים

העלון מופק ע"י עמותת אוהבים להיות יהודים
לקבלת השיעורים במייל ולהצטרפות לצוות המפיצים: itiel@pnimi.org.il
עריכה: אביב מויאל | עיצוב: דעה צלף אביחיל | התאמת עיצוב: ענבל ציק
מערכת: הרב יוסף פלאי, בעז יעקבי ואיתיאל גלעדי

הקדמת המערכת

שבת שלום לכל בית ישראל ובתוכם לקוראינו היקרים. לפניכם **גליון נפלאות** לשבת **פרשת קרח**, מלא בכל טוב כתמיד.

מה בגליון השבוע?

שני השיעורים העוקבים בגליון **עוסקים מזויות שונות** במאמר חז"ל אחד – **"גדול הקורא קריאת שמע בעונתה יותר מהעוסק בתורה"**.

השיעור הראשון נוגע יותר בעומק פשוטו של המאמר – מתוך העיון בדברי בעלי-הנגלה נחשפת **כוונה חדשה, פשוטה מחד אך עמוקה ויסודית מאידך**, כשהמבנה הפנימי מעלה את המהלך מעלה-מעלה. **שמחת מצות היחוד של קריאת שמע** מתגלה, בסופו של דבר, **כשמחת היחוד הפנימי עם ה'** – יחוד שמוליד תולדות בעולם.

השיעור השני צולל לעומק החסידות, לפי מאמר של **רבי אייזיק מהומיל**, וחושף **כיצד "קריאת שמע בעונתה" היא תשתית הקיום שלנו בארץ ישראל** – גילוי אחדות ה' שלפני הצמצום גם במציאות התחתונה.

רוצים לקרוא את קריאת שמע שלכם אחרת? אל תפספסו את שיעורי השבוע.

לצד השיעורים הטריים, שיש להם בדרך כלל זיקה לפרשה ממנה יצאנו (ובה נאמרו השיעורים), נמצאים כתמיד שלל המדורים המשתייכים לפרשת השבוע שלנו – פרשת קרח.

שבת שלום ומבורך,

המערכת

להקדשת הגליון או מדור לזכות או לע"נ יקיריכם

שלחו הודעה לאחיה במספר 054-7827702

מוקדש לע"נ **יוסף (יושקו) בן רוברט וסוניה** - נלב"ע יד סיון תשפ"ב

שיעור

התבוננות במצוות קריאת שמע

"גדול הקורא קריאת שמע בעונתה"

קיצור מהלך השיעור

אנו קוראים קריאת שמע פעמיים בכל יום, בערב ובבוקר, וזו הקריאה הנצחית המלווה כל יהודי עד סיום שליחותו בעולם הזה. בשיעור שלפנינו התבוננות יסודית על המצוות שמקיימים בקריאת שמע, עד שראוי לומר עליה "גדול הקורא קריאת שמע בעונתה יותר מהעוסק בתורה". **פרק א** מפרט את המעלות המיוחדות שבקריאת שמע – קבלת עול מלכות שמים, האמנת אלקות, יחוד ה' ומסירות נפש – תוך חשיפת המבנה הפנימי שלהן והפיכתן לכוונה פשוטה אך נפלאה בקריאת שמע. בתוך הדברים עולה הבחנה יפהפיה על הגדרת המצוה כשילוב של גברא וחפצא מתוכה מתבררת דרך עבודת ה' המתקדמת מהגברא אל החפצא. **פרק ב** מוקדש בעיקר ל"עונתה" של קריאת שמע – היחוד המיוחד הנעשה בזמן קריאת שמע והסוד של "להגיד בבקר חסדך ואמונתך בלילות" בקריאה בבקר ובערב. יצוין כי השיעור נמסר לאחר השיעור הבא בחוברת, והוא מפנה אליו לא מעט, אך מבחינת תוכנו הוא קודם לו ולכן נדפס לפניו.

הלימוד של רבי מני הוא מהמשנה העוסקת בזמן קריאת שמע של שחרית ומסיימת "הקורא מכאן ואילך לא הפסיד כאדם הקורא בתורה"¹ – "מכלל דקורא בעונתה עדיף". המפרשים² מסבירים שהשוואה היא ל"עוסק בתורה" בזמן אחה, שהרי בזמן קריאת שמע גופא פשוט שיש להפסיק מלעסוק בתורה לקריאת שמע ואף לתפלה. עוד מסבירים שהחידוש כאן הוא לא שקריאת שמע בזמנה עדיפה מקריאה בתורה

א. "גדול הקורא קריאת שמע"

"יותר מהעוסק בתורה"

יש מאמר חז"ל במסכת ברכות: "אמר רבי מני גדול הקורא קריאת שמע בעונתה יותר מהעוסק בתורה"³. למאמר הזה יש ביאורים עמוקים בחסידות⁴, אבל קודם כל נעמיק בפשט:

נרשם ע"י איתיאל גלעדי. לא מוגה. השלמות לברית נחמן שי' אטינגר. ח"י סיון תשפ"ב – כפר חב"ד (טלפונית).

א ברכות י, ב.

ב ראה לקמן פ"ב, ובאריכות בשיעור י"ז סיון השתא –

נדפס לקמן.

ג ברכות פ"א מ"ב.

ד תוד"ה "גדול הקורא" ועוד.

תחלה". ככה כתוב גם במדרש על שני הדברות הראשונים, שמיד נזכיר, שהסדר הוא "קבלתם מלכותי – קבלו גזרותי"^א. גם בתוך קריאת שמע גופא רואים את הסדר – רק אחרי הפסוק של קבלת עול מלכות שמים, ואחרי המצוה של אהבת ה' מלאה, מגיעים הפסוקים של תלמוד תורה, "והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוך היום על לבבך ושננתם לבניך ודברתם בגו"^ב. יש מי שאומר^ג שהמעלה של קריאת שמע שהיא מבטאת את עצם האמונה שלנו – כמובן שהאמונה עצמה קודמת גם ללימוד התורה, שצריך להיות מתוך אמונה בנוהג התורה^ד. את מצות האמנת אלקות לומד הרמב"ם^ה מהדבר הראשון בעשרת הדברות, "אנכי הוי' אלהיך"^ו, ולא מקריאת שמע, אבל ידועים דברי הירושלמי^ז כי בקריאת שמע אנו מקבלים את כל עשרת הדברות, כאשר באמירת "הוי' אלהינו" מקבלים בפרט את "אנכי הוי' אלהיך".

יש מי שמחדד עוד יותר, ואומר^ח שהמעלה של קריאת שמע היא שהיא מצות אחדות ה' – מצות היחוד^ט. אדמו"ר הזקן אומר שזו המצוה המיוחדת שנאמרה לדור שנכנס לארץ^י. הצמח צדק אומר^{יא} שיעקר החידוש של הבעל שם טוב הוא דווקא בענין של אחדות ה', יותר מאשר במצות האמנת אלקות. כלומר, תורת החסידות, תורת הבעל שם טוב, היא בעצם תורת ארץ

(כפי שהמאמר מצוטט בחלק מהספרים^{יב}, שלא כלשון הגמרא). הרי זהו דבר פשוט – קריאת שמע גופא היא גם קריאת פרשיות בתורה וגם קיום מצות קריאת שמע (ובודאי שהיא עדיפה על קריאה בתורה בלבד). החידוש של רבי מני הוא שהקורא קריאת שמע בעונתה עדיף "מהעוסק בתורה", כולל בלימוד המשנה בהבנה והשגה^{יג}. הפני יהושע מוסיף שבלמוד התורה יש "כוונה יתרה" ביחס לכל המצוות, כולל קריאת שמע, "העוסק בתורה" משנן אותה ("שיהיו מחודדין בפיה"^{יד}), מעמיק בה ומעיין בה – ובכל זאת "גדול הקורא קריאת שמע בעונתה". הוא אומר שהלימוד הוא מכך שקריאת שמע אפילו שלא בזמנה היא "כאדם הקורא בתורה", למרות שאין בה את העומק שיש בלימוד, משום שיש בה משהו מיוחד שאין בתורה – שמיד נדבר עליו – וממילא מובן שכאשר היא "בעונתה" היא גם עולה על העיסוק בתורה.

לכאורה, אין דבר יותר מהעוסק בתורה^{יז}, בעיקר אם מדובר במי ששקוע בתורה בכל כח עיונו, אז איך יכול להיות ש"הקורא קריאת שמע בעונתה" יותר גדול ממנו?

מעלות קריאת שמע

ההסבר של הפני יהושע – ומפרשים נוספים^{יח} – על מעלת קריאת שמע הוא ש"קבלת מלכות שמים חשיבא טפ"י" ("אפילו שלא בזמן קריאת שמע, ממילא שמעינן דקריאת שמע בעונתה עדיף טפ"י, כנ"ל). קבלת עול מלכות שמים היא ההקדמה הכללית ההכרחית לכל המצוות, כפי שחז"ל מסבירים "למה קדמה 'שמע' ל'והיה אם שמע'?" כדי שיקבל עליו עול מלכות שמים

י ברכות פ"ב מ"ב.
יא תכילתא בחדש ו.
יב דברים ו, וז.
יג ראה בפירושו הבונה לעין יעקב במקומו ד"ה "גדול".
יד ראה ב"ח או"ח סמ"א, הנסמן בריש לק"ש חט"ו ובלוח "היום יום" ב' טבת.
טו סה"מ עשה א.
טז שמות כ, ב.
יז ירושלמי ברכות פ"א ה"ה.
יח כד הקמת ערך יחוד ה'. פרי צדיק שמות ה. וב"ל הערה ג.
יט רמב"ם ספר המצות עשה ב. ועוד.
כ ראה תניא סוף פכ"ה (ובאריכות יותר בשיעור י"ז סיון השתא – נדפס לקמן).
כא דרך מצותיך מצות אחדות ה' רפ"ג.

ה ראה חנה אריאל שלח (הנזכר לקמן). ועוד.
ו כפי שמאריך הרשב"א בחידושו על אתר.
ז ראה קידושין ל, א.
ח ראה למשל פאה פ"א מ"א. ובכ"מ.
ט ראה גם המובא לקמן הערה יג ובשאליות דרב אחאי נד (לענין חומרת ק"ש).

מלך בהתאסף ראשי עם יחד שבטי ישראל¹⁰). הריכוז הנפשי המתבטא ב"שמע ישראל" הוא התקבצות סביב מלך ועמידה לשמוע את דבריו מתוך נכונות לציית להם – קבלת עול מלכות שמים.

אחר כך, כמו שהזכרנו בפירוש מהירושלמי, "הוי' אלהינו" היינו הקבלה של מצות האמנת אלקות – "אנכי הוי' אלהיך".

המשפט "הוי' אחד" הוא, בפשטות, המצוה של יחוד ה'. בירושלמי שם "הוי' אחד" הוא הקבלה של "לא יהיה לך אלהים אחרים על פני¹¹", מצות שלילת עבודה זרה¹² שהיא עוד מצוה חוץ מיחוד ה', כמו שמודגש גם בשש המצוות התמידיות¹³, שאלה שתי מצוות שונות. בכל אופן, יחסית, "אנכי" הוא האמונה במציאות ה' "לא יהיה לך" כבר שייך לכך שיש רק "הוי' אחד" וכל דבר אחר הוא עבודה זרה.

גברא וחפצא במצוות

אם כן, יצאה לנו, באופן 'חלקי', כוונה יפה בקריאת שמע, שיש בה קודם כל קבלת עול מלכות שמים ואחר כך אמונה בה' ויחוד ה'. קבלת עול מלכות שמים היא לא מצוה, אבל

האמנת אלקות ויחוד ה' הן כן מצוות.

ידוע¹⁴ שיש מחלוקת האם מונים את האמנת אלקות בתור מצוה, כמו שהרמב"ם עושה, או שהאמנת אלקות היא הנחת היסוד לפני שאפשר בכלל לדבר על מצוות. כאן אפשר להגיד שהאמנת אלקות היא 'ממוצע מחבר' בין לא-מצוה, קבלת עול מלכות שמים, לבין מצוה ברורה, יחוד ה'.

למה קבלת עול מלכות שמים היא לא מצוה?

כז דברים לג. ה. וראה במפרשי הפסוק האם המלך בפסוק הוא משה רבינו הפונה ואומר "שמע ישראל" (ראה לקו"ת ואתחנן ג, ד), או ה' יתברך, ש"שמע ישראל" הוא קבלת מלכותו (ראה ר"ה לב, ב).

כח שמות כ. ב.

כט סהמ"צ לרמב"ם לאו א.

ל הקדמת ספר החינוך.

לא ראה דרך מצותיך מצות האמנת אלקות (וכדלקמן).

ישראל – תורה המחדשת ביחוד ה' שנאמר למי שנכנס לארץ.

בכל אופן, רואים ש"גדול הקורא קריאת

שמע" כי היא כוללת

דברים יסודיים, שהם

יסוד כל התורה –

קבלת עול מלכות

שמים, האמונה בה'

ויחוד ה'.

קבלת עומ"ש, האמנת אלקות, יחוד ה'

את מה שאמרנו

כעת אפשר לפתח

לכוונה של קריאת

שמע, התבוננות שלמה בפסוק "שמע ישראל הוי'

אלהינו הוי' אחד"¹⁵ שאומרים פעמיים בכל יום.

על פי פשט, הפסוק מורכב משלשה חלקים –

"שמע ישראל, הוי' אלהינו, הוי' אחד". לפעמים

מקשים¹⁶ – למה לא כתוב 'הוי' אלהינו אחד'?

למה צריך עוד שם הוי' לפני המלה "אחד"? אבל

לפי ההסבר כעת התשובה פשוטה, יש כאן באמת

שלשה ענינים, שלשה משפטים שונים, שכל אחד

מהם הוא אחד משלשת הענינים הללו – קבלת

עול מלכות שמים, האמנת אלקות ואחדות ה':

כתוב בפירוש¹⁷, רמז ידוע, ש"שמע" ראשי

תיבות עול מלכות שמים – במלים "שמע

ישראל" יש כבר קבלת עול מלכות שמים.

בחסידות מסבירים¹⁸ ש"שמע ישראל" הוא כמו

"וַיִּשְׁמַע שְׂאוֹל אֶת הָעַם" – פעולת איסוף

וקיבוץ של העם שקשורה דווקא להתרכזות סביב

המלך (כמו שרואים גם בפסוק "ויהי בישראל

כז דברים ו, ד.

כג ראה בארוכה אמרי בינה שער הק"ש בתחילתו (טו, ב). ובכ"מ.

כד אבודרהם דיני ק"ש. ובכ"מ.

כה לקו"ת ואתחנן יא, ב ובכ"ד.

כו שמואל"א טו, ד.

אלקות היא החיבור של מציאות ה', שמציאותו אמת שאין כיוצא בה, כמו שהרמב"ם מאריך^{לח}, אלי באופן אישי, "אנכי הוי' אלהיך", "הוי' אלהינו" – חיבור החפצא של מציאות ה' עם הגברא המאמין (יחוד המשפיע והמקבל הראשון ביותר), הכל בסוד "איהו אמת, איהי אמונה"^{לט}.

ה'ציור' של קבלת עול מלכות שמים עוד לפני שמדברים על אמונה בה', שיש עליה את תמיהת רבי חסדאי (וביתר שאת), נותנת משמעות חדשה גם למצות האמונה – קבלת האמונה באופן אישי. ההסבר הזה ממש מתאים לדברי המדרש שהזכרנו, ש"אנכי הוי' אלהיך" היינו תזכורת לכך ש"קבלתם מלכותי" והקדמה ל"קבלו גזרותי" (החל מגזרת "לא יהיה לך", שמתבטאת גם בחלק השלישי של הפסוק, "הוי' אחד", כנ"ל).

מסירות נפש

יש עוד פירוש מאד חשוב^מ, אולי העיקרי, למה "גדול הקורא קריאת שמע" יותר מ"העוסק בתורה" – בקריאת שמע יש כוונה של מסירות נפש^{מא}. חוץ משלשת הענינים הללו – קבלת עול מלכות שמים, שאינה מצוה, ומצות האמנת אלקות ואחדות ה' – יש בקריאת שמע גם קיום של מצוות "ונקדשתי"^{מב}, נכונות לקידוש ה'. כתוב בחסידות^{מג} שבקריאת שמע מסירות הנפש היא בכח ואילו לנפילת אפים שייכת מסירות נפש בפועל ממש, לכן המתפלל נופל על פניו כמת – מסירות נפש היא יותר חזקה, יותר

בכל מצוה, לשון צוותא וחיבור, יש חיבור בין המשפיע והמקבל, בין החפצא והגברא

כי יש בה רק "גברא" – כולה עוסקת ב'אני', במקבל, קבלת עול מלכות שמים. בכל מצוה יש גם גברא וגם חפצא, חצי מקבל וחצי משפיע (כמו סוד החצוצרות, שני חצאי צורות^{נד}, שדברנו עליו שבוע שעבר^{נז}). ככה מסביר אדמו"ר הזקן בתניא^{נה}, שיחוד קוב"ה ושכינתיה בכל מצוה הוא יחוד אור אין סוף הסובב כל עלמין, המופיע בחפצא

של המצוה, עם יחוד אור אין סוף הממלא כל עלמין, שמופיע בגברא, בנפש של מקיים המצוה. בכל מצוה, לשון צוותא וחיבור^{נו}, יש חיבור בין המשפיע והמקבל, בין החפצא והגברא. קבלת עול מלכות שמים קודמת לכל המצוות, "קבלו מלכותי" לפני "קבלו גזרותי", משום שהיא הופכת את האדם ל'גברא', המקבל, שעליו יכולות לחול המצוות של המשפיע-המצווה (כלומר, זו קבלת המלכות עצמה – המקבל הופך להיות המלכות-הנוקבא-השכינה ביחוד של המצוה).

אפשר להציע מכאן גם עוד תירוץ על תמיהת רבי חסדאי קרשקש, שאנחנו מאד אוהבים^{נד}, איך אפשר למנות את האמונה בה' בגדר מצוה – "שמצוה זו היא מן המצטרף ולא תצויר בזולת אלוה מצוה ידוע, ולזה כאשר נניח אמונת מציאות האל מלכות שמים, שאינה מצוה, ומצות האמנת האל קודמת לאמונת מציאות האל"^{נז}. מציאות ה' היא אמת עובדתית, שיתכן שהאדם אינו כופר בה ח"ו, אבל גם אינו מאמין בה באופן אישי – כלומר, זו אמת שלא נוגעת לו. מצות האמנת

לב אור תורה בהעלתך אות קלד.

לג בשבת ש"פ בהעלתך – נדפס בגליון שלח השתא.

לד תניא פמ"א (וראה גם אגה"ק ג).

לה לוח "היום יום" ח' חשון. ובכ"מ.

לו ראה בארוכה בספר **החכמה מאין תמצא**, ובשיעורים החל מכ' טבת השתא.

לז ציטוט לשון רבי חסדאי בספרו אור השם שמביא האברבנאל (וחולק עליו) בספרו ראש אמנה פ"ד (כמצוטט בדרך מצותיך הניל הערה לא פ"א).

לח ראה בהלכות יסודי התורה פ"א (ובמו"נ ובכ"מ).

לט ראה זהר ח"ג קצח, ב.

מ לקו"ת אמור לג, ג (עיי"ש).

מא זהר ח"ב קיט, א; שם ח"ג לג, א; פע"ח שער נפ"א פ"ד. ועוד (ראה גם לקמן הערה מה).

מב ויקרא כב, לב. וראה דרמ"צ מצות קדוש השם וש"נ.

מג ראה ד"ה "אחרי הוי' אלהיכם תלכו" תש"ד ס"ו.

להסבר העיקרי בחסידות^{מח} – שההמשכה של "הקורא קריאת שמע בעונתה" מגיעה מאור אין סוף שלפני הצמצום. האור נמשך מלפני הצמצום לאבא ואמא עילאין (שכלולים בספירת החכמה, פרצוף אבא) דרך פרצופי הכתר, עתיק יומין ואריך אנפין – ומשם ההמשכה היא לכל האצילות, כי החכמה (בה נכללים או"א עילאין) היא "נקודה דנעיין"^{מט} בכל הספירות. יש לכך רמז ידוע ויפהפה, ש"שמע ישראל הוי' אלהינו הוי' אחד" עולה בדיוק עתיק יומין אריך אנפין – ההמשכה באה משם (כאשר "עתיק יומין" הוא המדרגה התחתונה שבמאציל ו"אריך אנפין" המדרגה העליונה שבנאצלים, כידוע^נ).

סוד הוי' בקריאת שמע

ארבעת הענינים כאן מקבילים לאותיות שם הוי' ב"ה מלמטה למעלה: קבלת עול מלכות שמים שייכת תמיד למלכות, ה תתאה, שער הכניסה לעבודת ה'^{נא}. האמנת אלקות היא, כמו שכותב הרמב"ם^{נב}, האמונה שה' מנהיג את העולם – גילוי ה' בעולם שייך לז"א, ש-ז המדות שלו הן דרכי ה' בבריאת העולם בששת ימי בראשית ובהנהגת העולם ב"שית אלפי שנים"^{נג} של קיומו. אחדות ה' היא הדבר העיקרי שצריך להתבונן בו ("שמע" לשון הבנה והתבוננות^{נד}) – הפנימיות של בינה, עבודת ההתבוננות, ה עילאה. מסירות נפש על קידוש ה' נובעת מהחכמה שבנפש האלקית, י שבשם, כמו שאדמו"ר הזקן מאריך בתניא^{נה}:

מח חנה אריאל שלח – מבואר באריכות בשיעור י"ז סיון השתא, הנדפס לקמן.

מט זהר ח"א ג, ב ראה מאמר מאמר קשיטה סימן סג.

נ ראה ע"ח ש"ב פ"א. ובכ"מ בדא"ח.

נא ראה שיעור שש"פ תשע"ט (נדפס בגליון קדשים ש"ז).

נב בספר המצות עשה א.

נג סנהדרין צז, א.

נד ראה ת"א א, א ועוד.

נה בפרק יט.

תכל'ס, אבל ה"בכח" הוא שמעורר בנפש את המסירות, שאם צריך תצא לפועל. כלומר, דווקא בהתעוררות של מסירות הנפש, שתצא לפועל אם יהיה צורך, יש תוקף ועוצמה מיוחדים. אדמו"ר הזקן אומר בתניא שקריאת שמע פעמיים בכל יום היא בעיקר בשביל לזכור את מסירות הנפש, שתתבטא בכח לקיים את כל המצוות ולעמוד בכל הנסיונות (בפרט בארץ ישראל, כנ"ל). הכוונה הזו היא ה'חתימה' של קריאת שמע, כי כתוב שעיקר מסירות הנפש הוא במלה "אחד", בעיקר כשמאריכים ב-ד רבתי^{מז} (שם האריז"ל אומר^{מח} לכוון שהאדם מוכן לקבל על עצמו ד מיתות בית דין).

לפי 'פשט הקבלה', דווקא זהו ההסבר למעלה של קריאת שמע על העיסוק בתורה וקיום המצוות. כתוב שכל המצוות, כולל עיסוק בתורה,

מעלות מ"נ רק לז"א ונוקבא, "והנגלת לנו ולבנינו עד עולם לעשות את כל דברי התורה הזאת"^{מז}, ורק קריאת שמע מעלה מ"נ לאבא ואמא עילאין ("הנסתרת להוי' אלהינו"). מוסבר^{מט} שהסבה לכך גופא היא הענין של מסירות נפש – בגלל הנכונות של האדם למסור את נפשו הוא מגיע עד לנסתרות וממשיך המשכה מהשרש הכי גבוה ליחוד אבא ואמא. ההסבר הזה גם הכי מתקשר

מד וראה גם תו"ח וישב רט, ד; אמרי בינה שער הק"ש פמ"א.

מה וראה פע"ח שער הק"ש פ"ז.

מו דברים כט, כח.

מז ע"ח של"ט דרוש י (וראה גם בהערות מא רמב דלעיל);

לקו"ת הנ"ל הערה מ וש"נ.

אדמו"ר הזקן
אומר בתניא
שקריאת שמע
פעמיים בכל
יום היא בעיקר
בשביל לזכור את
מסירות הנפש,
שתתבטא בכח
לקיים את כל
המצוות ולעמוד
בכל הנסיונות

שבנפש, מעלה מ"נ עד לאו"א עילאין, וממשיכה המשכה אין סופית מעצמות ה'.

ב. "בעונתה" הביאור במי השילוח

מה שהסברנו עד עכשיו הרחיב בעיקר במעלה של קריאת שמע, בלי להסביר כל כך את הענין של "בעונתה" (כמו שהפני יהושע הדגיש בפירוש, שבשל המעלות של קריאת שמע גם כשהיא לא בזמנה היא משתווה לעיסוק בתורה, וממילא מובן שבעונתה היא עוד למעלה מעיסוק בתורה). מה המעלה של "קריאת שמע בעונתה"? במי השילוח³⁰ יש הסבר יפה:

קודם כל, הוא מביא כאסמכתא פסוק יפה, שלא כתוב כאן בגמרא³¹ – "שמחה לאיש במענה פיו ודבר בעתו מה טוב"³². הוא מסביר ש"שמחה לאיש במענה פיו" היינו דברי תורה, שאדם לומד תמיד על ידם ושופע לו שמחה בלבן – כשעוסקים בדברי תורה כמו שצריך הדברים "שמחים כנתינתם מסיני"³³ (כמו שדברנו שבוע שעבר³⁴, שהחפצא של מתן תורה הוא שמחה) – אבל "ודבר בעתו מה טוב", דברי תורה שנקבע להם עת וזמן לאמרם, היינו קריאת שמע שנקרא פעמיים בכל יום, 'מה טוב', היינו שיותר גדולים הם כשלומדים בזמנם מאשר לומדים בשאר שעות היום". זו אסמכתא יפה ומובנת.

יש לו עוד חידוש, שפחות מובן איך הוא מגיע אליו, על הלשון שאומרים לפני קריאת שמע, בברכת "אהבת עולם" – "חמלה גדולה ויתרה חמלת עלינו". הוא כותב, בלי להסביר, ש"חמלה גדולה" היינו שהקב"ה חמל עלינו בהנחילו לנו את דברי תורתו, אבל "ויתרה" היינו שקבע לנו זמן על כמה דברים... ואז הם גדולים מאד".

ההסבר הזה מתקשר באופן פלאי להסבר של

י	מסירות נפש
ה	אחדות ה'
ו	האמנת אלקות
ה	עול מלכות שמים

ההסבר האחרון 'חותם' את כל מה שהיה קודם – התכלית של קבלת עול מלכות שמים, של האמנת אלקות ושל יחוד

ה' היא מסירת נפש על כל הדברים הללו. זהו הפועל היוצא שלהם – ההתעוררות הפנימית הנפשית של הנכונות למסור

את הנפש בכל רגע. בפרט אחדות ה' ומסירות נפש הן "תרין ריעין דלא מתפרשין לעלמין"³⁵ – מסירות נפש היא בעיקר על שלילת כל אמונה זרה מלבד האמונה באחדות ה'. לכן פסוק היחוד הוא הפסוק שנישא על שפתי מוסרי הנפש בכל הדורות, החל מרבי עקיבא שיצאה נשמתו ב"אחד"³⁶. אצל אברהם אבינו מסירות הנפש הפכה לטבע, הוא היה מוכן למסור את הנפש על פרסום האמונה בה' גם בלי להענין³⁷, ואת הטבע הזה הוא מוריש לנו – מסירות נפש היא חלק מהטבע היהודי³⁸, משהו שקורה במודעות טבעית³⁹, כמו שמסבירים תמיד⁴⁰ למה כתוב "ונקדשתי" בלשון נפעל, בדרך ממילא. השלמת הכוונה הזו מקשרת הכל יחד – העליה של קריאת שמע מגיעה עד פנימיות החכמה

נו ראה זהר ח"ג רצ, ב; ח"א קכג, א.

נז ברכות סא, ב. וראה גם לעיל הערה מד.

נח ראה ספר המאמרים תרח"צ עמ' קע ואילך.

נט הטבע היהודי – אידישע נאטור – הוא מושג שטבע רבי אייזיק מהומיל, והוא מופיע גם בדרוש עליו מתבסס שיעור י"ז סיון הנדפס לקמן (וראה עוד בהערה הבאה).

ס ראה באריכות בספרים מודעות טבעית והטבע היהודי (ובפרט שם במאמר "המודעות העתידית" עמ' לא"ג).

סא ראה מלכות ישראל ח"ג מאמר "מצוות מסירות הנפש" (וכן בהערה הקודמת).

סב מי השילוח ליקוטי הש"ס על אתר.

סג וראה סנהדרין קא, א ביחס ל"כל הקורא פסוק בזמנו".

סד משלי טו, כג.

סה שה"ש רבה א, נג; מדרש זוטא קהלת ז.

סו שיעור ש"פ בהעלתך – נדפס בגליון שלח.

את מאמר חז"ל "דע מה למעלה ממך"^{טז}, שכל מה שקורה למעלה הוא "ממך" (בעקבות ולפי הפעולה שלך).

ההבדל הוא די פשוט^{טז}: כשאדם לומד או עושה מצוה וה' עושה כנגדו – הוא מתחיל וה' פועל בעקבותיו, זו אתערותא דלעילא לפי אתערותא דלתתא. אבל במצוות שהזמן גרמן ה' עושה מצד עצמו, הפעולה באה ממקום גבוה, אתערותא דלעילא שלמעלה מאתערותא דלתתא. במה שה' פועל כנגד האדם ובעקבותיו מתגלה רק "אור המאיר לזולתו", אבל כשאנחנו מצטרפים למה שה' עושה מצד עצמו יש המשכה מה"אור המאיר לעצמו" של ה', מהשעשועים העצמיים שלו (בסגנון של רבי אייזיק מהומיל במאמה, זהו ההבדל בין שני הפרצופים – 'פרצוף הארה', שנמשך על ידי תורה, ו'הפרצוף הפנימי', 'הפרצוף העיקרי', שנמשך על ידי 'הקורא קריאת שמע בעונתה').

"וענתה לא יגרע"

נוסיף כאן עוד נקודה חשובה: כשקראתי את המאמר "גדול הקורא קריאת שמע בעונתה" היתה לי שאלה – למה כתוב כאן "בעונתה" ולא 'בזמנה', כמו שבדרך כלל אומרים זמן קריאת שמע או מצות עשה שהזמן גרמא. חשבתי ש"עונתה" הוא לשון עונה-זיווג^{טז}, כמו

עג אבות פ"ב מ"א.

עד וראה אוה"ת ענינים עמ' קכא ואילך ובכ"ד.

עה בזיווג נמשך זרעא חייה וקייא מאין סוף ממש, כפי שהסביר אדמו"ר הזקן ש"פרו רובו" (בראשית א, כב) היינו ש"יהודי צריך לעשות עוד יהודי" (סה"ש תרצ"א עמ' 262), להמשיך עוד "חלק אלוה ממעל ממש" (תניא פ"ב) כאשר "החלק הוא הכל" (ראה הוספות לכש"ט אות רכז) – עוד גילוי של "הוי' אלהינו הוי' אחד" (בתוך [שמע] ישראל). גם השי"ת "קורא קריאת שמע בעונתה", בסוד "כי [הוי'] אחד קראתיו" (ישעיה נא, ב) האמור ב"אברהם אביכם" ו"שרה תחוללכם" – יחוד או"א עילאין שעל ידי מסירות הנפש דק"ש, כנ"ל – ומתוך כך מתקיים "ואברכהו וארבהו", קיום מצוות "פרו רובו", המצוה הראשונה ("אחד") בתורה (המצוה הבאה היא ברית המילה, שנתנה לאברהם כדי שיקיים את המצוה הראשונה). בלידת יצחק, "צחק עשה לי אלהים" (בראשית כא, ו) בשלמות שמחת הזיווג כדלקמן בפנים, וד"ל.

רבי אייזיק מהומיל^{טז}, שמקשר את הענין של "קריאת שמע בעונתה" למדרגה של הנשמה היתרה שמקבלים בשבת.

לקיים מצוות עם ה'

בתוך הדברים מסביר בעל מי השילוח שהמעלה הזו של ה"בעונתה", ה"דבר בעתו מה טוב" וה"חמלה גדולה ויתרה", הוא "מפני שבעת הזאת הקב"ה גם כן עוסק באלו הפרשיות... שהודיע לנו כי אז גם הוא יתברך עוסק באלו הדברים". בעצם, ההסבר הזה מגלה את המעלה של מצוות עשה שהזמן גרמן – נושא גדול ועצום – שהציווי על הזמן הוא סימן שהקב"ה בכבודו ובעצמו עושה אותה מצוה באותו זמן, וכשאני עושה יחד אתו ההמשכה והגילוי של המצוה גדולים מאד.

אפשר לשאול עליו שאלה פשוטה, שהוא לא שואל – הרי "כל העוסק בתורה הקב"ה קורא ושונה כנגדו"^{טז} וגם בכל מצוה שאני עושה, גם אם לא הזמן גרמה, הקב"ה עושה אותה כנגדי, ואפילו כל מדה שאני מעורר בנפש פועלת אצל ה' גילוי של אותה מדה^{טז}, כמו שמסביר הבעל שם טוב^{טז} את הפסוק "הוי' צלך על ידי ימינך"^{טז} (שה' פועל בעקבות מעשינו כמו צל) וכמו שמסבירים הרב המגיד^{טז} ואדמו"ר הזקן^{טז}

סז תנא דבי אליהו רבה פ"ח.

סח סוטה פ"א מ"ז; שמות רבה כה, ט (ובכ"ח). וראה תניא אגה"ק ח רטז.

סט קדושת לוי פרשת נשא בשמו. הובא בהוספות לכש"ט (קה"ת, הוצאה שלישית) אות עח (וש"נ).

ע תהלים קכא, ה.

עא אור תורה (קה"ת, הוצאה שניה) אות תפ.

עב הובא בלוח "היום יום" יג אייר.

יש לבאר את היחס בין הדורות הראשונים של החסידות: "הוי' צלך" היינו ה' ממש, עצמות ומהות – גילוי אור אין סוף שלפני צמצום, שעל ידי הצמצום מתקבל אצלנו כצל ולא כאור גלוי – ואילו "דע מה למעלה ממך" היינו בעולמות ובפרצופים העליונים (כאשר אצל אדמו"ר הזקן המלה 'למעלה' סתם התייחסה לעולם האצילות, כמפורש בלוח "היום יום" י חשון, ואצל המגיד מסתמא למעלה יותר, בא"ק וכי"ב, ואכמ"ל).

שמע בעונתה^פ. אם מפרשים כך, שבקריאת שמע מקיימים את "עונתה" של השכינה הפירוש מתהפך – הקורא קריאת שמע בעונתה הוא המשפיע הנענה להתעוררות של השכינה בזמן הזה, ויש דווקא ביחוד הזה את המעלה של "אשה מזרעת תחלה יולדת זכר"^פ. זהו גם הסבר פנימי מתבקש לכך שנשים פטורות ממצות עשה שהזמן גרמא^פ – קיום המצוות האלה הוא תכונת האיש, הנענה להתעוררות הטבעית של האשה (שמזוהה עם התעוררות השכינה למעלה).

"להגיד בבקר חסדך ואמונתך בלילות"

מה ה"עונתה" המיוחדת של קריאת שמע? הלימוד כאן, כמו שהוזכר בהתחלה, הוא מהמשנה המדברת על זמן קריאת שמע של שחרית^פ. על המשכה המיוחדת של "קריאת שמע בעונתה" מביאים בחסידות^פ פסוק מתוך "מזמור שיר ליום השבת"^פ – "להגיד בבקר חסדך"^צ ומקשרים אותו לחסד המיוחד שמתעורר בבקר, עליו נאמר "וישכם אברהם בבקר"^צ (בשרש הכי עליון, המשכה של חסד דעתיק) ועוד יותר "וישכם לבן בבקר"^צ, שלבן הוא הלובר העליון^צ.

את קריאת שמע צריך לומר "בשכבך ובקומך"^צ, בלילה וביום. לכן, כמו שקריאת שמע של שחרית היא "להגיד בבקר חסדך",

"וענתה לא יגרע"^ט. ממילא, השמחה של קריאת שמע בעונתה – "לא פסיק חוכא מפומיה כוליה יומא"^ט ב"שמחה גדולה מאד"^ט – היא "שמחת עונה"^ט, שלמות השמחה העולה גם על "שמחה לאיש במענה פיהו" שבלמוד התורה, כנ"ל (וזהו טעם נוסף לכך ש"גדול הקורא קריאת שמע בעונתה", שהרי שלמות עבודת ה' היא "עבדו את הוי' בשמחה"^פ).

לפי ההסבר של בעל מי השילוח, העונה כאן היא היחוד עם ה' – שעושים את המצוה יחד עם ה'. זו עוד משמעות של פסוק היחוד – עושים בו יחוד מהמדרגה הכי גבוהה, המשכה עצמית של זרעא חייא וקיימא. ביחוד יש מעלה כשאנחנו מעוררים את היחוד מלמטה, כשיש אתערותא לעילא על ידי אתערותא דלתתא, אבל יש גם מעלה לאתערותא דלעילא שלפני האתערותא דלתתא^ט. ההמשכה מהמקיף, מהאור העצמי של ה', היא דווקא על ידי שה' עושה לכתחילה מעצמו, כמו המשל בחסידות^ט של תלמיד ששומע את רבו לומד בינו לבין עצמו. אם מפרשים כך, העונה כאן היא דווקא המענה של התלמיד, שמתחבר עם השעשועים העצמיים של הרב, לפני ה'צמצום' בו הרב מצמצם את עצמו להשפעה מסוימת לתלמיד^ט.

אחר כך ראינו שהפירוש הזה של "עונתה" מפורש בתיקוני זהר – "ועונתה' דא קריאת

עו שמות כא, י.

עז ברכות ט, ב – עיי"ש ובתוד"ה "כל הסומך".

עח לשון הפסוק בנחמיה ח, יז.

עט פסחים עב, ב. וראה מסכת כלה פ"א ופ"ב.

פ תהלים ק, ב.

פא ב"שמע... אחד" יש יחוד **עד** (אותיות רבתי) **אשמח** כנודע (זהר ח"ג רלו, ב) – ה**עד** רבתי הוא סוד השימוש בעד (נדה פ"ב מ"א ובכ"ד), שכאשר הוא יוצא נקי מדם – היינו מכח **הבדמה** הכוזב – השמחה גדולה מאד, הזיווג בשלמות. פב ראה לקו"ת שה"ש כד, א. ובריבוי מקומות.

פג וראה תניא אגה"ק טו; חנה אריאל האזינו (עמ' א"ב ואילך במהדורת קה"ת תשע"ט). ובכ"מ.

פד וכמבואר בחנה אריאל שלח – נתבאר בשיעור י"ז סיון הנדפס לקמן – על המשכה ב"קריאת שמע בעונתה" מלפני הצמצום.

פה הקדמת תקו"ז כב, ב. וראה באורך עבודת הקדש ח"ג פס"ט על מעלת היחוד של ק"ש. ככלל לגבי הגדרת זמן ק"ש כ"עונה" בתפארת שלמה ויגש ד"ה "א"י ויאסור יוסף".

פו ברכות ס, א.

פז קידושין פ"א מ"ז.

פח וראה בשמן רוקח על אתר שדן בהבדל בין ק"ש של ערבית לשחרית בנידון דנן.

פט תהלים צב, א.

צ שם פסוק ג.

צא בראשית יט, כז; כא, יד; כב, ג.

צב שם לב, א.

צג ראה תו"א ותו"ח לפרשת ויצא. ובכ"ד.

צד דברים ו, ז.

בה' אחד. התכלית של הכל היא "עולם חסד יבנה"^{קג}. רוב מצוות התורה הן מצוות של יום (כמו כל הקרבנות במקדש, כמו ברית מילה ורוב המצוות בחגים וכו'), כמו שמסבירים בחסידות^{קד} – "אנן פועלי דיממא אנן"^{קה}, התפקיד שלנו הוא להאיר. גם אצל הקב"ה, עיקר הבריאה היא ביום – "אלה תולדות השמים והארץ בהבראם"^{קי} ר"ת "ואהבת", וכדרשת חז"ל^{קיז} ש"בהבראם" היינו "באברהם", במדת החסד והאמונה.

חסד, אמונה ואמת

יש בפסוק רמזים מאד יפים. קודם כל, יש כאן רמז מיוחד לשנה שלנו. שני הזמנים של קריאת שמע שכאן, "בבקר... בלילות" שוים יחד תשפ"ב.

הכי יפה כאן שרק המלים **חסד-אמונה** עולות 174 (ג"פ חן)^{קה}, אבל כאן כתוב "**חסדך ואמונתך**" שעולה 615 – תוספת של **אמת** (441). כלומר, יש כאן **חסד-אמונה-אמת**. גם הרמז הזה מתאים לכוונה של קריאת שמע בכלל. מה ההבדל בין אמונה ואמת? אמונה היא כמו האמנת אלקות, שאני מאמין בה, אבל "הוי' אחד", יחוד ה', הוא כבר אמת – "אמת מארץ תצמח"^{קט}, קשור לארץ ישראל (כנ"ל). אם האמת היא יחוד ה', "הוי' אחד", והאמונה היא "הוי' אלהינו" (כנ"ל באריכות), יוצא שהחסד קשור לקבלת עול מלכות שמים ב"שמע ישראל". כתוב^{קז} שכל יהודי הוא קבלת-עולניק – למה? כי יש לו אהבה

כך קריאת שמע של ערבית היא המשך הפסוק, "ואמונתך בלילות". חז"ל דורשים^{צה} זאת בפירוש על ברכות קריאת שמע, אבל כאן דורשים על קריאת שמע עצמה. כידוע, הרמב"ם אומר^{צד} שפעמיים ק"ש בכל יום הן בעצם מצוה אחת בתורה, שיש לה שני פנים – פן של יום ופן של לילה, פן של חסד ופן של אמונה.

החסד והאמונה עצמן הן שתי המדות של אברהם אבינו ("אחד היה אברהם"^{צח}), "חסד לאברהם"^{צט}, עליו כתוב "והאמן בהוי' ויחשבה לו צדקה"^{צט}.

הפעולה של קריאת שמע של שחרית בעונתה היא להגדיל ולעבות את חסד ה', וגם את החסד והאהבה שלי. "**אחד**" בגימטריא **אהבה**, ומיד אחר כך כתוב "ואהבת את הוי' אלהיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך"^ק. חז"ל מפרשים^{קא}, והרמב"ם מביא זאת בספר המצוות^{קב}, שמצוות "ואהבת" היא להאהיב את ה' בכל העולם. ככה צריך להסביר גם את "ואמונתך בלילות" – התכלית היא לא רק האמונה שלי, אלא שאפיץ את אור האמונה בכל העולם, שאהיה חב"דניק שהולך ומפיץ אמונה, כמו אברהם אבינו שפרסם את האמונה

כל יהודי הוא קבלת-עולניק – למה? כי יש לו אהבה מסותרת, יש קשר בין קבלת העול הטבעית של היהודי לחסד והאהבה שמסתתרים בו

קג תהלים פט, ג.

קד לוח "היום יום" כט טבת.

קה עירובין סה, א.

קו בראשית ב, ד.

קז בראשית רבה יב, ט; פסיקתא דרב כהנא נספחים אות א;

זהר ח"א צא, ב.

קח 174 – **חסד אמונה** – הוא גם ההפרש בין "**בבקר**" (304) ל"**בלילות**" (478) – החסד שייך לבקר והאמונה ללילה.

קט תהלים פה, יב.

קי סה"מ תש"ד עמ' 5. ועוד.

צה ברכות יב, א.

צו ספר המצות עשה י.

צז יחזקאל לג, כד.

צח מיכה ז, כ.

צט בראשית טו, ו.

ק דברים ו, ה.

קא ספרי דברים לב, ב (וראה יומא פו, א).

קב ספר המצות עשה ג.

בבקר ובלילות, ביום ובלילה (שגם נקרא אור^{ק"ב}), "לילה כיום יאיר כחשיכה כאורה"^{ק"ג} — אור החסד, אור האמונה ובתוכם מסתתר גם אור האמת (הן בתוך האמונה והן בתוך החסד, "והאמן בהוי' ויחשבה לו צדקה").

קיב ראה בסוגיא בריש מסכת פסחים.
קיג תהלים קלט, יב. וראה בשיעור י"ז סיון שזהו גדר האחדות הפשוטה שמתגלה בקריאת שמע בעונתה דווקא.

מסותרת^{ק"א}, יש קשר בין קבלת העול הטבעית של היהודי לחסד והאהבה שמסתתרים בו.
כל הביטוי, "להגיד בבקר חסדך ואמונתך בלילות", עולה הכל שבע פעמים אור, אין סוף.
בסופו של דבר כל פסוק היחוד מאיר אור —

קיא וראה גם שיחת ש"פ נח תשל"ד ס"ו.

הַלּוּמֵד עַל מְנַת לַעֲשׂוֹת | צִידָה לְדֶרֶךְ

- ◆ קריאת שמע כוללת את יסודות התורה — קבלת עול מלכות שמים, האמנת אלקות ויחוד ה' — ולכן היא קודמת לעיסוק בתורה.
- ◆ תורת החסידות, המחודשת בסוד יחוד ה', היא תורת ארץ ישראל, בה יש לחוש ש"הוי' אחד".
- ◆ ב"שמע ישראל" מקבלים עול מלכות שמים, ב"הוי' אלהינו" מבטאים את האמונה בה' וב"הוי' אחד" את האמונה ביחודו.
- ◆ כל מצוה היא צוותא וחיבור, של משפיע ומקבל, חפצא וגברא.
- ◆ קבלת עול מלכות שמים אינה מצוה — כי יש בה רק גברא־מקבל.
- ◆ קבלת עול מלכות שמים היא הכשרת הגברא לקבלת המצוות — "קבלו מלכותי" לפני "קבלו גזרותי".
- ◆ מצות האמנת אלקות היא חיבור "אמת הוי'" (חפצא) אל האמונה האישית שלי (גברא).
- ◆ חותם קריאת שמע הוא הטענת האדם בכח של מסירות־נפש.
- ◆ כל המצוות פועלות רק יחוד זו"נ וקריאת שמע — בזכות מסירות הנפש — פועלת יחוד או"א עילאין.
- ◆ תכלית ההתבוננות ביחוד ה' היא מסירות נפש — ההופכת להיות חלק מהטבע היהודי.
- ◆ מצוה "בעונתה" היא מצוה בזמן שגם ה' מקיים אותה למעלה.
- ◆ "קריאת שמע בעונתה" היא קיום מצות "עונתה" של השכינה.
- ◆ ב"קריאת שמע בעונתה" מתעוררת "שמחת עונה" בשלמות ומהיחוד השלם נמשך זרעא חייא וקיימא.
- ◆ קיום מצוות עשה שהזמן גרמן הוא הענות הגבר־המקיים להתעוררות הנשית של השכינה (וממילא נשים פטורות מהן).
- ◆ בקריאת שמע ערב ובקר מתגלות מדות החסד והאמונה — "להגיד בבקר חסדך ואמונתך בלילות" — מדותיו של אברהם אבינו.
- ◆ תכלית האהבה בקריאת שמע היא להאהיב את ה' ותכלית האמונה היא להפיץ את האמונה בה'.
- ◆ קריאת שמע מגלה חסד, אמונה וגם אמת.
- ◆ כל יהודי הוא קבלת־עול־ניק מכח האהבה המסותרת שלו.

שיעור

הטבע היהודי

יחוד ה' בגשמיות

קיצור מהלך השיעור

חיבור האלקות עם הגשמיות הוא תכלית בריאת העולם וממילא הוא אחד מנושאי היסוד של החסידות, השייך בפרט לחיים בארץ ישראל. רבי אייזיק מהומיל מרבה לעסוק בכך, בעומק עצום, כדרכו, והשיעור שלפנינו מבוסס על מאמר שלו בנוגע לחטא המרגלים. נקודת היסוד של הדברים היא ההסבר שדווקא הגילוי הנעלה ביותר, של אור אין סוף שלפני הצמצום, מסוגל לגלות את אחדות ה' גם במקום הריבוי, בלי לסתור את מציאות העולם – ודווקא תודעה זו צריכה לשרור בארץ ישראל. **פרק א** מבאר זאת כעומק מאמר חז"ל "גדול הקורא קריאת שמע בעונתה יותר מהעוסק בתורה", תוך דגש שבשביל להכנס לארץ צריך לעלות "מהעוסק בתורה" גרידא ל"קורא קריאת שמע בעונתה". **פרק ב** עוסק בשלשה אותות המחברים מעלה ומטה – תפילין, שבת וברית מילה – תוך התייחסות למעלה המיוחדת של משה רבינו, לשאיפה לחבר אותו לגשמיות וגם לחידוש של ברית המילה אחרי מתן תורה ועם הכניסה לארץ. השיעור ניתן בברית מילה לילד שנקרא נחמן, והיה בו עוד פרק אודות הקשר של רבי נחמן לארץ ישראל ולכל האמור כאן, לצד ענינים חשובים נוספים שנשמטו לקוצר היריעה. גרסה רחבה יותר נשלחת לרשימת תפוצה אליה ניתן להרשם בדוא"ל itiel@pnimi.org.il.

מאמר שיש לו הרבה ביאורים בחסידות³, ואנחנו נסביר אותה כעת לפי דברי רבי אייזיק מהומיל⁴.

השיעור מבוסס על חנה אריאל פרשת שלח (עליו מבוסס גם המאמר "חטא המרגלים ותשובתו" שבספר **רוחו של משיח** ו"דברי תורה... עשירים במקום אחר"). ההפניות לקמן הן לפי המהדורה החדשה של חנה אריאל (קה"ת, תשע"ט).

א ברכות י, ב. וראה באורך שיעור ח"י סיון השתא - נדפס לעיל.

ב ראה הנסמן בשיעור הנדפס לעיל ובהערות הבאות (ועוד).

ג חנה אריאל הנ"ל עמ' תרפא ואילך (וביאורו ב"חטא

א. "קריאת שמע בעונתה" - החיבור לארץ ישראל

"קריאת שמע בעונתה" – גילוי מלפני הצמצום

חז"ל אומרים "גדול הקורא קריאת שמע בעונתה יותר מהעוסק בתורה"^א. כל כך למה? זהו

נרשם ע"י איתיאל גלעדי. לא מוגה. ברית נחמן שי' אטינגר. י"ז סיון תשפ"ב - כפר חב"ד.

"דעת תחתון"), ולכן אור וחשך הם שני דברים. לעומת זאת, היחוד של "קריאת שמע בעונתה" הוא "כחשיכה כאורה" – אור וחשך אינם שני דברים נפרדים אלא היינו הך.

גילוי האחדות בארץ

כתוב שאי־ההבנה של המדרגה הזו היה חטא המרגלים. פרשת שלח פותחת "שלך לך"¹, "לדעתך, אני איני מצוה לך – אם תרצה שלח"². משה כנראה רצה, הוא שלח את המרגלים, ויצא מה שיצא – לכאורה דבר לא טוב, אבל בסוף הכל יתהפך לטוב הנראה והנגלה³.

בכל אופן, כתוב⁴ שהמרגלים רצו להשאר במדבר וללמוד תורה. עצם המחשבה של המרגלים הוא במדרגה של "העוסק בתורה" – הם תלמידי חכמים, רצו לשבת בישיבה וללמוד כל היום תורה, לא להתמודד עם הקשיים הגשמיים־הפיזיים של להכנס לארץ, לחרוש, לזרוע ולקצור. חבל – זהו בטול תורה. הם רצו להשאר בהתבודדות במדבר. לכן מוסבר בספר התניא, בפרק כ"ה, שהמצוה העיקרית כדי לרשת את הארץ היא קריאת שמע, היחוד של "שמע ישראל הוי' אלהינו הוי' אחד" – גילוי האחדות הפשוטה של אוא"ס שלפני הצמצום כמו שהוא נמצא גם פה.

שוב, השכל שלנו לא מסוגל לתפוס איך האחדות יכולה להיות עם המציאות – אבל אנחנו מאמינים. גם כשאיננו מבינים, כשחשוק

הוא מסביר שב"קריאת שמע בעונתה" מתגלה היחוד העליון של אוא"ס שלפני הצמצום⁵. מה הכוונה?

באור אין סוף שלפני הצמצום נמצאים כל העולמות, אפילו בפועל. הרי כתוב "במחשבה אחת נבראו כל העולמות"⁶, בבחינת "גליף גליפו בטהירו עילאה" ש"בריש הורמנותא דמלכא"⁷, כאשר עלה במחשבה הראשונה שלו יתברך "אנא אמלוק"⁸ – מיד נתהוו כל העולמות בפועל. אכן, באין אור סוף לא רואים את העולמות, כי יש יחוד עצום ויחוד עצמי – באותה מדרגה האחדות הפשוטה לא סותרת את הריבוי האין סופי של העולמות. רק שמצד השכל האנושי, שכל נברא לאחר הצמצום, "לית כל מוחא סביל דא" – אי אפשר להשיג בשכל שלנו איך יכולה להיות אחדות פשוטה לגמרי יחד עם מציאות העולמות. הגילוי הזה, האמונה הזו, מתגלה ב"קריאת שמע בעונתה" – כך כתוב.

אצל "העוסק בתורה" מתגלה בחינת אוא"ס כמו שהוא מאיר דרך הקו, קו המדה, אחרי הצמצום הראשון – אור הקו שמתלבש במציאות. בשביל להתלבש במציאות צריך להתחשב במציאות, המברר צריך להתלבש בלבושי המתברר⁹. התורה מבררת את המציאות, ובמדרגה הזו המציאות קיימת, לא לא־קיימת, והיא בעצם אחרת. הגם שנאמר ש"כולא קמיה כלא חשיב"¹⁰, אבל כך רק מצד "דעת עליון" (של אור הקו שאחרי הצמצום), ולא מצד הרגשת המציאות את עצמה

המרגלים ותשובתו" הערה י).

ד ורמז נאה: "גדול הקורא קריאת שמע בעונתה יותר מהעוסק בתורה" – שוה 3519, טוב פעמים אור, "ירא אלהים את האור כי טוב" (בראשית א, ד). "האור כי טוב" הוא אור הגנוז, ש"טוב לגנוז לצדיקים לעתיד לבוא" (חגיגה יב, א; בראשית רבה יב, ו) – אור היחוד העליון של לפני הצמצום, אור אין סוף כמו שהוא לפני הצמצום, הטהירו עילאה, שבו "גליף גליפו" בריש הורמנותא דמלכא.

ה זהר ח"ב כ, ב.

ו שם ח"א טו, א.

ז מאמרי אדה"ז תקס"ב ח"ב עמ' תלב ובכ"ד

ח שערי תשובה ד"ה "פדה בשלום" ס"ד ובכ"ד.

ט ע"פ זהר ח"א יא, ב.

י תהלים קלט, יב.

יא במדבר יג, ב.

יב רש"י עה"פ.

יג ואכן, בעקבות חטא המרגלים נכנס לארץ דווקא הדור השני, דורו של יהושע בן נון שהוא "כפני לבנה", במקום דורו של משה שהוא "כפני חמה" (בבא בתרא עה, א), עם מעלת ישראל המונים ללבנה וכי (סוכה כט, א) – מעלת המלכות השייכת דווקא לארץ ישראל, בה זוכים ל"אמת מארץ תצמח" (תהלים פה, יב) בתורה שבעל פה הצומחת מלטה, שרש תורת משיח. על טוב זה, שעלה לכתחילה במחשבה הקדומה, התנבאו קודם חטא המרגלים אלדד ומידד "משה מת, יהושע מכניס את ישראל לארץ" (סנהדרין יז, א).

יד לקו"ת ר"פ שלח ובכ"ד.

נעלה וירשנו אותה כי יכול נוכל לה", יש לנו כן כח לעלות. המרגלים אמרו "כי חזק הוא ממנו"^{כא}, אפילו בעל הבית לא יכול להוציא את כליו משם^{כב}. למה? כי הגילוי שלהם, בלשונו של רבי אייזיק, נקרא רק "פרצוף הארה"^{כג} – כמו "העוסק בתורה", הם רצו לשבת במדבר להתבודד. אבל הפירוש של "עלה נעלה" הוא שצריך לעלות מההארה הזו. פרצוף דור המדבר נקרא "פרצוף הארה" של הנוקבא, כשהיא לא מיוחדת פנים בפנים עם הדכורא, עם הז"א, לא מקבלת את פנימיות המוחין של הז"א. אבל ארץ ישראל היא "הפרצוף העיקרי", במילים של רבי אייזיק מהומיל קוראים למדרגה זו הטבע היהודי האמתית^{כד}. במדרגה זו היחוד כל כך יורד ומתחבר עם המציאות עד שקיום התורה והמצוות הוא בדרך ממילא, כמו שאדם אוכל, בלי לכוון, בלי להתבונן.

כתוב שמדרגת המרגלים היא בטול שבא על ידי התבוננות. הם הרגישו שיז העממין של ארץ ישראל באמת חזק ממנו – אי אפשר לברר. הבטול שלנו לקב"ה על ידי ההתבוננות שלנו לא יעבוד, אי אפשר בכלל לכבוש באמצעותו את הארץ, לכן הם התייאשו. מה פירוש "ממנו"? מגילוי האלקות שהם מסוגלים להגיע אליו. זהו גילוי לא מספיק גדול בשביל כיבוש הארץ. צריך מדרגה כזו שמקיימת "ואת רוח הטמאה אעביר מן הארץ"^{כה} – צריך לבטל את המציאות של השקר. העממים האלה הם השקר, היפך היחוד האמתי של האחדות הפשוטה עם המציאות הפרטית (שבסוד "אות אמת", כפי שנסביר). בפני גילוי האמת המציאות הפרטית היא לא איזה חשך וכיו"ב שמסתיר – היא פשוט לא קיימת, וצריך לגלות שהיא לא קיימת. הגילוי

כא שם פסוק לא.

כב סוטה לה, א ובכ"מ.

כג ראה חנה אריאל הנ"ל בסופו (עמ' תרפט).

כד "אידישע נאטור" - ראה חנה אריאל לך לך (בהוצאה הנ"ל) עמ' סז וש"נ.

כה זכריה יג, ב.

לנו, "ואמונתך בלילות"^{טו}, ומתוך האמונה בלילות הגילוי הופך להיות חסד בבקרים, "להגיד בבקר חסדך"^{טז}. "להגיד בבקר חסדך" הוא המשכת החסד ("להגיד" לשון המשכה^{טז}) – המשכת החסד היא בכל המצוות שאנחנו מקיימים, שרובן מצוות של יום^{טז}, כמו ציצית בסוף הפרשה^{טז}. ההמשכה היא דווקא מכח "אמונתך בלילות", שהרי על פי פשט היום הולך אחר הלילה, כמו במעשה בראשית^{טז}.

בכל אופן, "העוסק בתורה" היינו גילוי אור הקו, אבל "הקורא קריאת שמע בעונתה" היינו גילוי בו אור אין סוף שלפני הצמצום הראשון – עם מציאות העולמות כמו שהם ממש – יאיר בעולמות שבתוך מקום הצמצום. את הגילוי הזה צריך בשביל הכניסה לארץ ישראל והקיום בה.

"עלה נעלה וירשנו אתה"

במרגלים הנאמנים, כלב ויהושע, כתוב "ויהס כלב את העם אל משה"^{טז}. מה כלב אומר? "עלה

טו תהלים צב, ג וראה באריכות בשיעור ח"י סיון (נדפס לעיל) פ"ב בדרשת הפסוק על קריאת שמע שחרית וערבית.

טז מאור עינים האזינו ד"ה "משחרב" ועוד.

יז רש"י על מנחות מג, ב ד"ה "כיון"; תוספות רא"ש על ברכות ב, א.

יח במדבר טו, לדמא. ראה מנחות מג, ב (וברש"י הנ"ל).

יט ברכות ב, א עפ"י בראשית א, ה.

כ במדבר יג, ל.

הם הרגישו
שיז העממין
של ארץ
ישראל באמת
חזק ממנו - אי
אפשר לברר.
הבטול שלנו
לקב"ה על ידי
ההתבוננות
שלנו לא
יעבוד, אי
אפשר בכלל
לכבוש
באמצעותו את
הארץ, לכן הם
התייאשו

לא ממוצא יהודי. מבחר המין האנושי, משה רבינו^{לא}, התחתן אתה דווקא – אבל עכשיו הוא פרש ממנה, דבר שלא מצא חן בעיני האחים הגדולים שלו.

כל כך למה? כתוב שלא שהם לא הכירו במעלה המיוחדת של משה רבינו. הם טענו, אדרבא – משה רבינו הוא ביחודא-עילאה ממש, יחוד שלפני הצמצום, ושם אין שום סתירה כלל וכלל בין הרוחני שברוחני, האלקות, לבין הגשמי שבגשמי, הכי נמוך. אצל מי שעוסק בתורה יש הבדלה^ב, כל מיני הבדלות^ב, אבל במדרגה

שלפני הצמצום אין הבדלה. אדרבא, משה צריך להראות את החידוש המיוחד שלו – אתה, משה רבינו, הכה המיוחד שלך, עם המדרגה שלך, דווקא להתייחד עם אשה רחוקה, עם כושית. זהו הדבר הכי גדול שיכול להיות בעולם, הגילוי הכי גדול של יחוד ה' במציאות – משה רבינו ביחד עם אשה כושית. נשמע טענה נכונה – מה הם לא הבינו?

קודם כל, לפני שנסביר מה לא הבינו נכון, כתוב ש"שלח לך" הוא באמת מענה לטענה שלהם. ה' אומר למשה רבינו – באמת יש פה איזה חסרון, אתה צריך להתחבר עם הכי למטה. לכן, "שלח לך" לדעתך את המרגלים לתור את הארץ ולהתחבר עם הגשמיות של הארץ. "שלוחו של אדם כמותו"^ט, כאילו אתה עצמך הולך, ואתה מתחבר עם הגשם – זהו ענין שלך, תיקון שלך, לכן כתוב "שלח לך".

אתה, משה רבינו, הכה המיוחד שלך, עם המדרגה שלך, דווקא להתייחד עם אשה רחוקה, עם כושית. זהו הדבר הכי גדול שיכול להיות בעולם, הגילוי הכי גדול של יחוד ה' במציאות

שהיא לא קיימת היא העברתה מהארץ – "ואת רוח הטמאה אעביר מן הארץ".

לשאר המרגלים אין את הכה הזה, הם עדיין שייכים לדור המדבר, אבל ליהושע וכלב יש אותו. כלב אומר "עלה נעלה", אפילו אם משה רבינו יאמר לנו לעשות סולמות ולעלות לשמים נצליח בכל דרכי^י.

כמה שוה "עלה נעלה וירשנו"? בדיק **ארץ ישראל**, אבל לשם כך צריך לעלות ממדרגת דור המדבר, דור דעה. דעה לכאורה היא דבר טוב, אבל היא שכל, שכל אחרי הצמצום, וצריך "עלה נעלה" למדרגת היחוד האמתי ממש, של האחדות הפשוטה שלפני הצמצום הראשון, ושם "גליף גליפו בטהירו עילאה". באופן פלאי הכל נמצא, ללא סתירה כלל וכלל לכך ש"גאט איז אלץ ואלץ איז גאט"^י ('ה' הוא הכל והכל הוא ה'), בעת ובעונה אחת עם המציאות. זו המדרגה של ארץ ישראל.

ב. "אות אמת"

שליחות המרגלים - קבלת טענת מרים ואהרן

כתוב חידוש יפה בחסידות^כ, שכל ה"שלח לך", אמירת ה' למשה לשלוח מרגלים מדעתו, הוא בעצם מענה לטענת מרים ואהרן בסוף הפרשה בהעלתך^כ, שטענו כביכול נגד משה רבינו שפרש מן האשה^כ. מאיזו אשה הוא פרש? צפורה, שנקראת כאן "אשה כשית", אשה

לא ראה פיה"מ לרמב"ם על פרק חלק ביסוד השביעי (ובהקדמת הבית יוסף).

לב ויקרא י, י (ונתבאר בכ"ד שמהות התורה היא הבדלה - ראה גם שיעור ח' תמוז תשע"ט).

לג ראה בה"ל בהערה הקודמת ובפסחים קד, א.

לד ברכות לד, ב וש"נ.

כו ראה סוטה הנ"ל הערה כב.

כז אגרת רבי אייזיק מהומיל (נדפסה ב**לב לדעת** מאמר "וצדיק יסוד עולם" ביאור א, עמ' קסז ואילך).

כח חנה אריאל הנ"ל עמ' תרפז.

כט במדבר יב, ב.

ל ראה רש"י על במדבר יב, א.

היחוד של התורה אלה צווי דינים, לא חייבים לעסוק ביחוד בפועל. אם אתה לומד ואין לך את האפשרות, את ההזדמנות, לעשות בפועל – מעלה עליך הכתוב כאילו קיימת ממש. אבל מי שאוחז ביחוד העליון שלפני הצמצום חייב להביא אותו מטה-מטה, לייחד עם הגשם לגמרי, לייחד עם המצוה הגשמית-המעשית ממש – לכן צריך כן להיות עם תפילין כשאתה קורא קריאת שמע בעונתה בבקר.

משה - מדרגת השבת

אבל יש יוצא מן הכלל – שבת (ויום טוב, שנכלל כאן בשבת), בה פטורים מתפילין. למה פטורים מתפילין בשבת? כי היא בעצמה אוחזת^{מב}, כמו שתפילין הם "לאות על ירך". אנחנו בברית מילה, שגם היא אות, "אות ברית קדש", כמו שתיכף נסביר. כמו שתפילין הם אות גם שבת היא אות – אות שלעתיד לבוא.

מי שעדיין נמצא בסדר של עלמא דין, ורוצה להביא לתוך המציאות ממש את היחוד של לפני הצמצום, האחדות הפשוטה של ה"כחשיכה כאורה", חייב לקשר זאת עם משהו גשמי. אבל יש מי שאצלו קיים אותו יחוד, ואפילו בדרגה יותר גבוהה, והוא כמו שבת – "מעין עולם הבא"^{מג}, ובעולם הבא אין לא אכילה ולא שתיה ולא זיווג^{מד}. זו המדרגה של משה רבינו – עליו ועל השבת נאמר "כל השביעין חביבין"^{מה} – מדרגה שלפני הצמצום אבל בבחינת שבת. את הנקודה הזו, נקודה עדינה ופנימית, לא תפסו מרים ואהרן. אבל הם הבינו נכון את עצם הדבר, שמשה רבינו נמצא ביחוד הכי עליון, וממילא יש לו כח להגיע הכי למטה – "כל הגבוה גבוה ביותר יורד למטה מטה ביותר"^{מו}. לכן "וישמע הוי" וייטב בעיניו ולכן אחר כך

שוב, זהו ווארט נורא, שה"שלח לך" הוא כי יש משהו בטענתם – "וישמע הוי"^{מא}. רק בסוף כתוב "ויחר אף הוי" במ"^{מב}, שהוא כעס עליהם, אבל בהתחלה כתוב רק "וישמע" – לא כתוב שכעס. זהו חידוש, ההסבר^{מג} ש"וישמע הוי" בהתחלה הוא כמו "וישמע... וייטב בעיניו"^{מד}, ששמע במה שאמרו גם דבר שמצא חן בעיניו, רק שבסוף הם לא תפסו בדיוק את כל החידוש המופלא של משה רבינו.

קריאת שמע בתפילין - אחיזה בגשמיות

מהו כל החידוש של משה? בשביל להבין צריך עוד הקדמה:

יש עוד מאמר חז"ל לגבי "קריאת שמע בעונתה" – "כל הקורא קריאת שמע בלא תפילין כאילו מעיד עדות שקר בעצמו"^{מא}. למה? הרי כתוב^{מב} שהעוסק בקרבן עולה, אף על פי שאין לו עולה, מעלה עליו הכתוב כאילו הקריב קרבן עולה בפועל. אם כן, מה הבעיה שאתה אומר "וקשרתם לאות על ירך"^{מג} כשאת לך תפילין? הרי העסק בתורה והקיום בפועל הם שני דברים, צווי דינים!

ההסבר בדיוק שייך לאותה נקודה: מצד

מי שאוחז ביחוד העליון שלפני הצמצום חייב להביא אותו מטה-מטה, לייחד עם הגשם לגמרי, לייחד עם המצוה הגשמית המעשית ממש

לה במדבר יב, ב.

לו שם פסוק ט. וראה גם (בע"א) במדבר יא, א.

לז חנה אריאל שם עמ' תרפח.

לח ויקרא י, כ.

לט ברכות יד, ב.

מ ראה מנחות קי, א.

מא דברים ו, ח.

מב מנחות לו, ב.

מג ברכות נז, ב.

מד שם יז, א. בחנה אריאל שם עמ' תרפד.

מה ויקרא כט, יא.

מו לקו"ת ויקרא לד, ג ובכ"ד.

ברית המילה וכיבוש הארץ

במאמר מדבר רבי אייזיק רק על ה"אות" של תפילין ושל שבת. אבל, כמו שהזכרנו, אנחנו יושבים בברית מילה – שגם נקראת אות. ברור שברית מילה הכי מתאימה, לכאורה, לפירוש שלו – שענין האות הוא המשכת הייחוד העליון לתוך הגוף ממש.

אם המרגלים לא השיגו את המדרגה העליונה, וכל חלישות הדעת שלהם היתה רק כי הם שייכים למה שהוא קורא "פרצוף האדה", פרצוף דור המדבר והמשכן, יתכן שהדבר משתקף גם במהות ברית המילה שלהם. הרי

כתוב בזהר¹¹ שכבוש וירושת ארץ ישראל תלויים בברית המילה, שאפילו אחיות הגוים כאן כי עושים 'חצי ברית' או משהו. אם היינו שומרים את הברית היינו מיד מבטלים את המציאות שלהם ומוציאים אותם מכאן. לאור זאת, מה הבעיה של המרגלים? ברית המילה שלהם.

אף על פי שכתוב שבשלשה דברים נכנסו לברית לפני מתן תורה, "במילה", טבילה והרצאת דם¹², בכל אופן, זו ברית מילה שלפני הדיבור. מצד אחד, בדם ברית המילה שלהם, יחד עם דם קרבן פסח – "בדמין חי... בדמין חיי"¹³ – הם נכנסו לברית של יציאת מצרים ושל מתן תורה. מצד שני, זו לא מצוה שלאחר הדבור אלא מצוה לפני הדבור. לכן יש לומר שהיתה בה רק מילה בלי פריעה, כמו שכתוב¹⁴ בכלל לגבי המילה שלפני מתן תורה. צריך לבדוק אם מישוהו מציין זאת¹⁵. מעבר לכך, את כל המצוות שלנו,

נו ראה זהר ח"ב לב, א. ובש"ה פרשת לך לך באריכות רבה.

נז כריתות ט, א.

נח יחזקאל טז, ו.

נט יבמות עא, ב.

ס ראה עץ הדעת טוב פרשת בשלח ד"ה "ויסע משה".

סתם נשמה

אינה גוף

- הנשמה מתלבשת

בגוף על מנת

לברר אותה,

אבל היא

לא גוף. אך

מצד הנשמה

היתרה

הנשמה והגוף

הם היינו הך

הוא אומר למשה רבינו "שלח לך". מה קורה בשבת? מקבלים נשמה יתרה¹⁶. רבי אייזיק אומר¹⁷ ש"קריאת שמע בעונתה" דומה לנשמה היתרה שמקבלים בשבת. הוא מסביר שההבדל בין נשמה 'סתם' לנשמה יתרה הוא שסתם נשמה אינה גוף – הנשמה מתלבשת בגוף (במדרגות הפנימיות שלה, נר"ג) על מנת לברר אותה, אבל היא לא גוף. אדרבא, הנשמה והגוף הם דברים הפוכים. אך מצד הנשמה היתרה, הגילוי של האחדות הפשוטה, הנשמה והגוף הם היינו הך (לכן קבלת הנשמה היתרה בשבת קשורה גם עם התענוג הגשמי של אכילת ושתית שבת¹⁸).

זהו חידוש, ווארט יפה ביותר, מהי נשמה יתרה. ורמז יפה: **נשמה יתרה גוף** (שדווקא אותם צריך לחבר) עולה 1099, "**ברכי נפשי את הוי"**, ביטוי שכתוב חמש פעמים¹⁹ (כנגד חמש מדרגות הנשמה²⁰) ושוה **נפש-רוח-נשמה-חיה-יחידה!** זו אחת הגימטריאות היסודיות שלנו²¹. סתם נשמה כוללת נפש-רוח-נשמה, אבל נשמה יתרה כוללת גם חיה-יחידה, עם דגש על היחידה. דווקא המלה נפש²² יכולה לתאר גם נשמה וגם גוף, כמו "שבעים נפש יצאי ירך יעקב"²³, לכן דווקא היא המתאימה בשביל הנשמה היתרה, הייחוד האמתי של הנשמה והגוף – "ברכי נפשי את הוי". לכן על הנשמה היתרה נאמר בשבת "וינפש"²⁴.

מז ביצה טז, א. תענית כז, ב.

מח חנה אריאל שם עמ' תרפד"ה.

מט רש"י ד"ה "נשמה יתירה" בהנ"ל הערה מז.

נ תהלים קג, א"ב"כב; קד, אילה (וראה ברכות י, א).

נא ע"ח ש"א ענף ג.

נב חסדי דוד הנאמנים ח"ז עמ' 84 ובכ"ד (וראה היכל הברכה בראשית כד, כב ועוד).

נג **נפש** עולה ה"פ **אלהים**, סוד "אני אמרתי אלהים אתם" (תהלים פב, ו) בכל חמש המדרגות נרנח".

נד ע"פ שמות א, ה.

נה שמות לא, יז (וראה בהנ"ל הערה מז).

יכולים להגיע לבטול מסוים על ידי התבוננות, אבל לא להתמודד עם הקליפות הקשות של ארץ כנען. אבל פריעה, כשמורידים את הקליפה לגמרי, היא גילוי העטרה – אז נמשך יחוד אחר. כתוב בפירוש^א שדווקא על ידי הפריעה זוכים ליחוד הדרוש בשביל להמשיך נשמה טהורה, זרעא חייא וקיימא, מא"ס שלפני הצמצום. זהו הגילוי שנותן את הכח לכבוש את הארץ בפועל. אפילו יהושע בעצמו התרשל בכיבוש הארץ^ב. כשקוראים את ספר יהושע, זהו פלא – הוא מתחיל חזק מאד, לוחם ומשמיד קליפה אחרי קליפה והורג את כולם^ג, ופתאום בסוף הוא משאיר בארץ חצי מהגוים, ויותר, בלי לנגוע בהם בכלל^ד. כלומר, התודעה של "לא תחיה כל נשמה"^ה ו"החרם תחרימם"^ו כפשוטו – מאד קשה. כמו שהיום תאמר ליהודי 'לך תשמיד את כל הגוים' – לא עובר. רואים כבר אצל יהושע כמה זה חידוש, כמה זה קשה. גם סימן אצלנו שיש איזה בעיה של "ציצין המעכבין את המילה"^ז – שהכריתה לא עד הסוף, לא עושים פריעה. בסוף נדרשת עוד פעולה, מציצה, עוד שלב של גמר התיקון והמשכת גילוי אור אין סוף שלפני הצמצום לתוך הגוף ממש^ח.

"אות אמת"

כתוב שהאות – כל הדברים שהם אות, תפילין ושבת וברית מילה (שכעת זכינו לה) – היא "אות אמת"^ט (אמת היא פנימיות היסוד^י,

עא ראה מאמרי אדה"ז תורה ומועדים לך לך (עמ' צד). ובכ"מ.

עב יהושע יא, יח ובמפרשים (עפ"י תנחומא מטות ד); במדבר רבה כה, ב.

עג ראה יהושע פי"א.

עד ראה שם פי"ג.

עה דברים כ, טז.

עו שם פסוק יז.

עז שבת פי"ט מ"ו. ובכ"מ.

עח וראה למשל שיעור כ"ג טבת תשע"א. ועוד.

עט יהושע ב, יב.

פ ראה **סוד ה' ליראיו** ש"א פי"ב (ובשיעורים בסוד ה' ח"ג שם).

כולל ברית מילה, אנחנו מקיימים רק מכח מתן תורה^א, כשמתן תורה משנה לגמרי את מהות המצוות^ב. כלומר, כל ענין המצוה – היכולת של המצוה לחדור ולשנות את מציאות הגשם, לחדור לגשמי – הוא כח בטול הגזרה של מתן תורה^ג. בני ישראל במדבר לא מלן^ד, לא היו מולים, לכן עוד יותר מודגש שברית מילה היא האות של ארץ ישראל – זהו הדבר הראשון שיהושע עשה כשנכנסו לארץ^ה. על מנת לכבוש את ארץ ישראל צריך למול את העם שנית עם חרבות צורים, כפי שקוראים בהפטרות פסח. לא יודע אם משהו אומר כך, אבל הביטוי "חרבות צורים", שחוזר כמה פעמים לגבי הברית של יהושע, רומז לחרב המלחמה בה יכבשו את הארץ. לכן הברית גופא מכונה זין^ו – כמו כלי זין. בכל אופן, הברית של יהושע היא עם פריעה – כתוב בפירוש שזהו החידוש בה.

היום, אחרי הדיבור, "מל ולא פרע כאילו לא מל"^ז, אבל יש לומר שקודם רק מילה – ללא פריעה – הספיקה בשביל להמשיך ולגלות את פרצוף ההארה, על דרך "העוסק בתורה", ובמדרגה הזו היו המרגלים. ברית המילה בשלמות, כמו שעושים היום וכמו שעשה יהושע, יותר חודרת לגוף – זהו גם פשט. ברית מילה בלי פריעה מורידה את שלש הקליפות הטמאות, הקליפות הקשות של האגוז^ח, אבל משאירה את הקרום הדק, מה שנקרא קליפת נגה^ט, שיש בה טוב ורע^י. במצב כזה, וזו בדיוק טענת המרגלים,

סא ראה לקו"ש ח"ה שיחה ל' חשון ס"ד, ובהערה 22 וש"נ. ובכ"מ.

סב ראה שיר השירים רבה א, ג. ובארוכה בלקו"ש ח"ה עמ' 88 ואילך וש"נ.

סג שמות רבה יב, ג.

סד יבמות עא, בע"ב, א.

סה יהושע ה, ב.

סו ראה זהר ח"א כד, ב. במצת שימורים שער תפלין (וראה גם מלבי"ם לירמיה ה, ח).

סז שבת פי"ט מ"ו.

סח ראה זהר ח"ג רכז, איב; ע"ח שמ"ט פ"ב. ובכ"מ.

סט ראה ע"ח הנ"ל.

ע ע"ח שם פ"ח.

אעביר מן הארץ".

נוסיף לכך רמז יפה: כשמצרפים למלה **אות** את שלשת הדברים – **תפלין שבת מילה** – מקבלים **מב** ברבוע (1764), כך שממוצע כל מלה מארבע המלים כאן הוא 21 ברבוע, **אמת!** רמז מאד יפה שהמכנה המשותף לכל האותות האלה, דווקא בהיותם **אות** – בצירוף המלה **אות** – הוא **אמת**, הגילוי של אלופו של עולם מטה-מטה, סגולת ה"אות אמת".

שייך במיוחד לברית מילה). רבי אייזיק מסביר^{א9} שנקרא "אות אמת" משום שאותיות **א-מ-ת** הן הראש-תוך-סוף של האלף-בית^{ב9} – הפשט הפנימי של אמת הוא כח להביא את האלף, "אלופו של עולם"^{ג9}, לתוך ה**ת**, המדרגה הכי נמוכה של המציאות, הגשמיות שבגשמיות. להגיע הכי למטה – אבל לא לשקר, את השקר צריך להעביר. אוטומטית, כשה**א** מגיעה עד ל**ת**, "אות אמת", ממילא "ואת רוח הטמאה

פא חנה אריאל שם עמ' תרפד.

פב שבת נה, א; ירושלמי סנהדרין פ"א ה"א.

פג בראשית רבה כ, ב; זהר ח"ג טז, ב; לא, א.

הַלּוּמֵד עַל מְנַת לַעֲשׂוֹת | צידה לדרך

- ◆ ב"קריאת שמע בעונתה" מתגלה אור אין סוף שלפני הצמצום בו האחדות אינה סותרת את הריבוי.
- ◆ עם ישראל במדבר היה במדרגת "העוסק בתורה" וכדי להכנס לארץ צריך לעלות למדרגת "הקורא קריאת שמע בעונתה".
- ◆ מכח "ואמונתך בלילות", במה שמעל שכלנו, אנו זוכים "להגיד-להמשיך בבקר חסדך".
- ◆ אי אפשר לכבוש את הארץ עם בטול שבא על ידי התבוננות.
- ◆ בארץ צריך לעלות לטבע היהודי של גילוי אחדות ה' בפשטות, מכחו "את רוח הטמאה אעביר מן הארץ".
- ◆ בכח משה לגלות את אחדות ה' בגשמיות – מה שמתגלה בנישואיו ל"אשה כשית".
- ◆ בטענת מרים ואהרן היה ממש – לכן צוה ה' את משה לשלוח את שלוחיו לתור את הארץ ולהתחבר אליה.
- ◆ "קריאת שמע בעונתה" צריכה להיות עם תפילין – להתחבר למצוה גשמית.
- ◆ בשבת אין צורך באות הגשמי – וזו היתה מדרגת משה.
- ◆ הנשמה בכל ימות החול נבדלת מהגוף ודווקא הנשמה היתרה של שבת היא אחת עם הגוף.
- ◆ כיבוש הארץ תלוי בשלמות ברית המילה (שהיתה חסרה אצל מי שנימול לפני מתן תורה).
- ◆ מילה בלי פריעה מאפשרת בטול של התבוננות – אבל לא גילוי טבעי של אחדות ה'.
- ◆ אפילו יהושע התקשה לקיים את מצות "לא תחיה כל נשמה".
- ◆ הכח של "אות אמת" הוא להמשיך את "אלופו של עולם" (א) עד המדרגה התחתונה ביותר (ת).
- ◆ כשה**א** מגיעה ל**ת** השקר מתבטל מאליו.

לאן אתה הולך

והשלמה. את חוש ההילוך אנו מקבלים ממתן תורה בחדש סיון – התורה נותנת לנו דעת להכיר היטב מה התכלית, ואז ניתן ללכת כראוי, הליכה כהלכות התורה "אל תקרי הליכות אלא הלכות".

כדי שנדע אנה פנינו מועדות, מהי מטרת הליכתנו, עלינו לדעת שני דברים נוספים: "מאין באת" ו"לפני מי אתה עתיד ליתן דין וחשבון". אי אפשר לדעת את היעד אם לא יודעים "מאין באת". "דע מאין באת" ואז תוכל לדעת "לאן אתה הולך". כמו כן, על האדם לדעת שעליו להגיש דין וחשבון, דו"ח מפורט על כל צעד ושעל בדרך. כל החיים הם הליכה אחת גדולה, ועלינו לספר לה' על כל צעד במהלך החיים. כשאדם יודע "לפני מי אתה עתיד ליתן דין וחשבון" – אזי יש לו בהירות "לאן אתה הולך", הולך נכון אל היעד (ורמז לחדש סיון: **לאן** = **אנכי**. הולכים לקבל את התורה הפותחת "אנכי ה' אלהיך"). נדע מאין באנו, נדע שצריך להגיש דין וחשבון ונלך ישירות לקראת הגאולה!

עַקְבִּיאֵ בֶן מֵהַלְלָאֵל אָמַר: הַסְתַּפַּל בְּשִׁלְשָׁה דְבָרִים וְאֵין אִתָּה כָּא לִידֵי עֵבְרָה. דַּע, מֵאֵין בָּאתָ, וְלֵאן אִתָּה הוֹלֵךְ, וְלִפְנֵי מִי אִתָּה עֵתִיד לִתֵּן דִּין וְחֶשְׁבוֹן. מֵאֵין בָּאתָ, מִטְּפָה סְרוּחָה. וְלֵאן אִתָּה הוֹלֵךְ, לְמָקוֹם עֶפְרָרָמָה וְתוֹלְעָה. וְלִפְנֵי מִי אִתָּה עֵתִיד לִתֵּן דִּין וְחֶשְׁבוֹן, לְפָנֵי מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמַּלְכִּים הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא.

את ששת הפרקים במסכת אבות יש לכוון כנגד ששת חדשי הקיץ (מניסן עד אלול) בהם נוהגים ללמוד פרקי אבות. לפי זה, פרק שלישי שייך לחדש סיון. החוש של חדש סיון הוא חוש ההילוך^א, וכן פרק שלישי פותח בדברי עקביא בן מהללאל "לאן אתה הולך".

חוש ההילוך אינו עצם היכולת הפיזית ללכת ברגלים. גם בעלי חיים הולכים. החוש המיוחד הוא "דע לאן אתה הולך", כשברור לאדם מהו היעד, התכלית והמטרה שלו בחיים, אליהם הוא מכוון והולך ומתקדם. לאן באמת אנו הולכים? לקראת המשיח, לקראת הגאולה האמתית

נערך ע"פ שיעור ר"ח סיון תשע"ב.
א ספר יצירה פ"ה מ"ז.

קדושת לוי

פרשת קנ"ח

עבודת מתנה

(ורמוז: "ועבדתם עבדת מתנה אתן את כהנתכם" = 2880 = י פעמים רפח ניצוצות). בכל עבודה "ישראל מפרנסים לאביהם שבשמים"^א אך בהעלאת ניצוצות זו 'פרנסה' בגדר מתנה.

גרים במתנה

הדוגמה היא משא ומתן באמונה ("נשאת ונתת באמונה"^א), ודווקא משא ומתן עם הגוי שאזו ישראל מרויח ומשתמש בזה לעבודת ה' וכך מתעלה הניצוץ ומובא מתנה לה' – משא לשון נשיאה־הרמה, ומתן לשון מתנה. ומסיים הקדושת לוי: ומזה בא הגרים מן האומות, מחמת שישראל מעלין הניצוצות מהן – בכך שהיהודי המאמין מעלה ניצוצות מהגוי, מתעוררות ממילא נשמות הגרים בכח, השביות בינתיים בגויות, ובאות להתכלל בקדושה ולהתגייר בפועל^ב, כאשר גרי הצדק הם מתנה יפה לה'!

והנה "עבדת מתנה" היא עבודת הכהנים דווקא (עד ש"הזר הקרב יומת").^ב וכן בעבודת קירוב הגרים מבין האומות, הרי ביחס לאומות כל יהודי הוא כהן – "ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש"^ג. בהמשך לזה, הגוי המתגייר

ואתה ובניך אתה תשמרו את כהנתכם לכל דבר המזבח ולמביית לפרכת ועבדתם עבדת מתנה אתן את כהנתכם והזר הקרב יומת.^א

מפרש הקדושת לוי^ב: "עבודת מתנה"^א היינו שאנו נותנים לה' (אמנם בפשט "עבודת מתנה" היינו מתנה שה' נותן, כפירוש רש"י "במתנה נתתיה לכם", אך חז"ל כבר פירשו "עבודת מתנה" כעבודה שבה הכהן־העובד נותן מתנה^א). עבודת ה' המחויבת בקיום התורה והמצוות אינה מתנה מהאדם לה', אך יש עבודה שהיא מתנה, כאשר האדם מעלה ניצוצות קדושה מהמציאות התחתונה ומביא אותם מתנה לה'.

נערך ע"י יוסף פלאי לפי רשימת הרב ד' אייר תשפ"ב.

א במדבר יח, ז. על עבודת הכהן נאמר "עבדת מתנה אתן את כהנתכם" ועל עבודת הלוי נאמר "ועבד הלוי הוא את עבדת אהל מועד". שני הלשונות משלימים ליקול פעמים הוי' שעולה אליהו פעמים הנביא (בן פעמים חיים). מתנה (עבודת הכהן) הוא (עבודת הלוי) = 507 = ג פעמים אחד־אהבה ברבוע.

ב עבודת מתנה אתן את כהנתכם כו'. הנה כשאדם עובד את ה' אינו מתנה, כי כן החיוב על האדם. אבל כשאדם מעלה הנצוצות זה הוא מן האדם מתנה אל ה'. וזהו נשאת ונתת באמונה, כשאדם עושה משא ומתן עם נכרי והישראל מרויח בהמשא ומתן ועל ידי זה יכולת בידו לעבוד ה' ביותר אזי מעלה הניצוצות מן האומות. וזהו נשאת, לשון עליות. ונתת באמונה, כמבואר כי הוא מתנה אל ה' מישראל שמעלה הנצוצות. ומזה בא הגרים מן האומות מחמת שישראל מעלים הניצוצות מהן כנ"ל וזהו עבודת מתנה.

ג עבדת מתנה ר"ת עם. אין מלך בלא עם. עבדה (9 ברבוע) מתנה משלימים ל'576, 24 ברבוע (שענור).

ד "עבודת מתנה ולא עבודת סילוק", יומא כד, א.

ה זהר ח"ג ז, ב.

ו שבת לא, א.

ז כאשר הגר עולה מדרגת 'לאום' לדרגת 'בית אב', כמו שהתבאר בקדושת לוי לפרשת במדבר.

ח שמות יט, ו. ופירש הספורנו "כי תהיו ממלכת כהנים להבין ולהורות לכל המין האנושי לקרוא כלם בשם ה' ולעבדו שכם אחד, כמו שיהיה ענין ישראל לעתיד לבא, כאמרו ואתם

מיין נוקבין, "ואל אישך תשוקתך"¹¹. כך עולים ניצוצות קדושה מהשכינה לז"א וזוהי המתנה לה'. הכל על ידי "משא ומתן באמונה" כאשר אמונה שייכת להעלאת מ"ן. ורמז: מתנה = יא פעמים אדם, האדם נותן מתנה לה' – העבודה המחויבת שייכת לעשר הספירות, בדרך 'אור ישר', אבל בעבודת מתנה מגיעים ב'אור חוזר' עד "חד ולא בחושבן", סוד המספר י"א.

המתנה שלנו לה' קשורה למציאת חן, חן האשה המעלה מ"ן כנ"ל, "אשת חן תתמך כבוד"¹². והרמז: נשאת ונתת באמונה = 1711 = חן במשולש, כאשר ראשי התבות נשאת ונתת באמונה הם נבו = חן (סוד הר נבו, נ בו, גילוי שער הנו"ן של משה רבינו בעת הסתלקותו בהר נבו). ועוד, עבדת מתנה בהכאה פרטית (ע פעמים מ וכו') = חן פעמים יפי, דהיינו חן אמת ויפי של ממש של "אשת חיל" (היפך "שקר החן והבל היפי") המעלה מ"ן, סוד נשמות גרי הצדק, בחינת "יפת אלהים ליפת וישכן באהלי שם" (יפי הגר הנכנס לאהלי שם).

אכן "מצוה גוררת מצוה"¹³ – מצוה 'רגילה' שאינה בגדד מתנה גוררת מצוה שהיא בגדד מתנה. "גוררת" רומז לגיור גרים (ה'נגררים' למעליותא אחרי ישראל), מתנה לה'. גוררת אותיות גר רות, רמז לרות הגיורת (כאשר רות מעלה מ"ן לבעז, על דרך העלאת ניצוצות כנ"ל).

יג בראשית ג טז.
יד משלי יא טז.
טו אבות ד, ב.

הוא בחינת לוי, הנלווה-מצטרף לישראל ודבק בהם באמת, "ונלוו גוים רבים אל ה' ביום ההוא והיו לי לעם"¹⁴. וכולם יחד, ישראל והגרים, הם בחינת ישראל, לי ראש, "ראש אחד".

בכל דרכיך דעהו

העבודה המחויבת היא קיום תרי"ג מצוות ועבודת מתנה היא העבודה של "בכל דרכיך דעהו"¹⁵, "דעהו" גם בדברי הרשות ("ואפילו לדבר עבירה"¹⁶) וכך להעלות את הניצוצות ולתת אותם מתנה לה'.

בקיום מצוה יש המשכה מלמעלה למטה, ובעבודת "בכל דרכיך דעהו" יש העלאה מלמטה למעלה. בכל מצוה יש "יחוד קודשא בריך הוא ושכינתיה", יחוד אות ו בשם הוי' (קוב"ה, ז"א) עם אות ה תתאה בשם הוי' (השכינה), כאשר קוב"ה יורד לשכינה ופוקד אותה ב'מיין דכורין'. ואילו בעבודת "בכל דרכיך דעהו" היינו דע ה"ו, לחבר (דעת לשון יחוד) את השכינה, ה, העולה ומתייחדת עם אות ו, בדרך העלאת

כהני ה' תקראו וכאמרו כי מציון תצא תורה'.

ט זכריה ב, טו.

י הושע ב, ב "ונקבצו בני יהודה ובני ישראל יחדו ושמו להם ראש אחד ועלו מן הארץ כי גדול יום יזרעאל" (ובהמשך שם פס' כה "זרעתי לי בארץ" ומכאן למדו "לא הגלה הקב"ה את ישראל לבין האומות אלא כדי שיתוספו עליהם גרים, שנאמר וזרעתי לי בארץ. כלום אדם זורע סאה - אלא להכניס כמה כורין", פסחים פז, ב).

יא משלי ג, י.

יב ברכות סג, א.

לשמור על הפה

יש פה לארץ, והיא פתחה את פיה כדי לבלוע את עדת קרח. ארץ ישראל גם פותחת את פיה להקיא מתוכה עוברי עבירה. כדי שפי הארץ לא יבלע אותנו, עלינו לשמור את הפה שלנו – "ולא יהיה כקרח ועדתו", לא לדבר דברי מחלוקת.

אבי הדמוקרטיה

ולא דמוקרטיה חסרת גבולות וחוט שדרה. אכן, התכלית היא שקרח עצמו יודה למשה רבינו ויאמר באמת "משה אמת", הדמוקרטיה תודה לתורה ותקבל אותה ברצון.

אולם בדברי קרח יש אמת גדולה. אכן "כל העדה כלם קדשים ובתוכם ה'"^א – זהו הניצוץ הקדוש בדמוקרטיה. לא לחנם בעת החדשה החליפה הדמוקרטיה את המשטרים הישנים שהעולם מאס בהם. יש בכך אמת גדולה: הגילוי שכל אדם הוא עולם מלא ולכל יחיד מהות מיוחדת שאסור למחוק. גם התורה הולכת ומגלה את הקדושה הקיימת בכל יהודי באשר הוא (כמודגש בחסידות). בסופו של דבר, קרח עצמו יתוקן, ועליו נרמו "צדיק כתמר יפרח" (סופי תבות קרח), יעלה ויפרח מתוך האדמה ויוציא פירות מתוקים כדבש.

הדמוקרטיה מתיימרת להעצים את זכות הפרט תוך דחיקת ערך הכלל. אך בסופו של דבר גם הפרט הופך להיות בה חסר ערך אמתי, אלא חלקיק פרטי ומוגבל הנאבק על קיומו. לעומת זאת, מלכות ישראל שואפת ליישום יעדים כלליים, ומעדיפה באופן בסיסי את זכויות הכלל – אבל אינה מוחקת את הפרט חס ושלום (כמו במשטרים תיאוקרטיים ידועים לשמצה) אלא רואה בכל פרט "עולם מלא" בהיותו חלק מכלל ישראל. דווקא דמות המלך העומד בראש, כאיש יחיד-פרטי, מגלה את הזיקה לכל אחד ואחת מאנשי העם, מעצימה את הפרט ורואה בכל אחד ואחת מישראל את התכלית! כל יהודי הוא יהלם.

מחלוקת קרח ועדתו ממשיכה להיות אקטואלית. קרח טוען "כִּי כָל הָעֵדָה כָּלָם קְדוֹשִׁים וּבְתוֹכָם ה' וּמְדוּעַ תִּתְּנֶנְּאוּ עַל קֶהֱל ה'"^א – הוא מתנגד לסמכות המוכתבת מלמעלה, סמכות התורה וההנהגה של משה רבינו או מעמד הכהונה של אהרן הכהן, וטוען: בגד שכולו תכלת מדוע יתחייב בציצית? בית מלא ספרי תורה מדוע שיתחייב במזוזה? כך גם ישראל שכולם קדושים אינם צריכים מנהיג!

אפשר לומר שקרח דוגל בקיצוניות בשיטת ממשל דמוקרטית, שלטון העם. הבה נקים "מדינה יהודית דמוקרטית" שבה השלטון נבחר מחדש מדי פעם ומשקף את רצון העם בלבד, ללא סמכות תורנית בשם ה', ללא מחויבות למסורת וערכים מוחלטים. זו מחלוקת שאינה לשם שמים, המפוררת את נקודת המרכז שמלכדת באמת את העם, ולכן אין סופה להתקיים.^ב קרח שומט את יסוד הקיום של העם ולכן הוא נבלע באדמה (כאשר אין "לשם שמים" נבלעים בארץ). התיקון מתחיל בהכרה "משה אמת ותורתו אמת"^ג. יש לנו תורת אמת ולכן בראש המדינה היהודית עומד שלטון התורה – המיוצג בחכמי התורה, ממשיכי משה שבכל דור ודור –

נערך ע"י יוסף פלאי. לפי התועדות י"ט כסלו תשע"ו. המאמר יחיד וצבור במלכות ישראל "מלכות ישראל ח"ב. הממד הפנימי פרשת קרח.

א במדבר טז, ג.

ב במדבר רבה יח, ג לפי גור אריה פס' א.

ג אבות ה, יז.

ד בבא בתרא עד, א (דברי 'בלועי קרח).

הסיפור החסידי

הרב מרדכי אליהו | פיקחות למופת[י]

הרב מרדכי צמח אליהו נולד בכ"א אדר א' תרפ"ט, לרב סלמאן אליהו, מקובל ותלמיד ה"בן איש חי", ולמזל לבית צדקה, אחות הרב יהודה צדקה ונכדת אחותו של ה"בן איש חי". מילדותו התבלט בכישרונו, אך העוני בביתם היה רב: כשהיה בן אחת עשרה נפטר אביו, הוא נאלץ לעבוד בגיל צעיר כמוכר חומס מבושל, ומאוחר יותר כמתייג מזוזות שכתב אחיו הרב נעים. עם זאת הוסיף ללמוד בכל זמן ומקום שהתאפשר לו. בצעירותו למד אצל הרב עזרא עטיה בישיבת פורת יוסף ואצל הרב צדקה חוצין. בהיותו כבן 20 נמנה עם חברי "ברית הקנאים": מחתרת שמטרתה הקמת מדינת הלכה וכפיית הציבור לשמירת מצוות. לימים אמר כי "הדרך שבה הלכתי בעבר אינה מתאימה לדורנו". בראשית שנת תש"ך התמנה לדיין הצעיר ביותר בארץ, בבית הדין הרבני בבאר שבע. באותה השנה הועלו עצמותיו של החיד"א מאיטליה לישראל, והרב טיפל בקבורתו בהר המנוחות. לאחר ארבע שנים בבאר שבע עבר לבית הדין האזורי בירושלים, ובשנת תש"ל התמנה כחבר בית הדין הגדול. בד' בניסן ה'תשמ"ג נבחר לתפקיד הראשון לציון והרב הראשי לישראל לצד הרב אברהם אלקנה כהנא שפירא. גם לאחר שסיים את כהונתו כרב ראשי, היה הרב אליהו מנהיגם הרוחני של רבים בציבור ונודע כמקובל ובעל מופת. הרב אליהו היה נשיא של הכולל "דרכי הוראה" בירושלים, המכשיר אברכים לרבנות, דיינות והנהגת קהילות בישראל ומחוצה לה. ברחבי העולם ישנם למעלה מ-60 שליחים של הרב במדינות שונות ועוד שליחים נוספים בארץ. לאחר תקופה של כשנתיים שבה חלה הידרדרות בבריאותו, הסתלק בכ"ה בסיון ה'תשע"ע ונטמן באוהל החיד"א, שאת עצמותיו קבר שם חמישים שנה קודם לכן.

שאל הרב כמה שאלות והאשה הרחיבה ותיארה, כי הבחור מגיע ממשפחה חשובה וכבר נקבע תאריך קרוב לחתונה. מי שיסדר את החתונה לפי חוקי ה'שריעה' המוסלמית הוא לא אחר מאשר המופתי הראשי של פאריז. האשה סיפרה כי קצה בחייה, שכן בתה לא מוכנה להקשיב לה והיא אוטמת אוזניה ולבה מול כל תחנוניה והפצרותיה. אמר לה הרב: "אני מבקש ממך, שבשובך הביתה, עוד היום, תקראי לבתך לשיחה ותשפיעי עליה, שלפחות תקבל על עצמה לשמור על דבר אחד מחוקי התורה הקדושה – שבבית המשותף

פעם הגיע הרב לצרפת, שם המתינה לו משלחת מטעם הקהילות היהודיות, בה היו כמה רבנים ועסקנים. על אירוע קבלת הפנים ניצחה אשה אחת, מהפעילות המרכזיות של הקרי"ף (ארגון הגג של הקהילות היהודיות בצרפת). במהלך האירוע, ניגשה האשה אל הרב וביקשה לשוחח עמו בארבע עיניים. סר הרב לפינה והאשה שפכה את לבה בדמעות שליש: "בתי הכירה בחור מוסלמי והקשר ביניהם הלך והתהדק, עד שהודיעה לי על רצונה להינשא לי".

במטבח ביתם. אם כן, לא יעזור לו כלום ואני אכפה עליו לעזוב אותה!" אמר המופתי.

כשעמד הרב לשוב לארץ ישראל התלוותה אליו שוב משלחת נכבדה מטעם הקרי"ף, וגם הפעם היה הארגון מופקד בידיה של אותה אשה. שוב ניגשה וביקשה מהרב לשוחח בפרטיות, אך הפעם עיניה דומעות משמחה. פחות משבוע חלף מאז עשתה כהוראת הרב ושכנעה את בתה להתקין במטבח ביתה שני כיורים, ואתמול שבה הבת בוכייה ושבורה, לאחר שחברה המוסלמי השליך אותה ואמר כי אינו רוצה להכירה. "ג'וק נכנס בראשו, כי שני הכיורים אינם אלא אמתלא הנועדה לגרום לו להתגייר, והוא גירש אותה בבזיונות ובצעקות. כמה שניסתה למחות, לא הצליחה לשכנעו והוא נטשה לעולם".

על הסיפור הזה ניתן לדרוש, בדרך צחות, "אני חכמה, שכנתי ערמה" (משלי ח', י"ב): מפני השכן, המופתי המוסלמי, נצרך הרב אליהו לקיים את מאמרו הגמרא: "לעולם יהא אדם ערום ביראה [רש"י: להערים בכל מיני ערמה ליראת בוראו]".

בחסידות משויכת הערמה לכח המשכיל, המקור העל שכלי להברקות החכמה, ומבואר בקבלה כי בכח המשכיל, או "חכמה סתימאה", מלובשת גבורה דעתיק שהיא "בוצינא דקרדוניתא [קו המדה]", שורש היראה והגבורה. בסיפורנו ניכר החיבור בין החכמה והגבורה, האחראית על הגבולות והדינים. החכמה המאירה בישראל מבחינה היטב מהו ההבדל בינם לבין "טעותם וטפשותם [של המוסלמים]" (כפי שהתבטא אודותם הרמב"ם באגרותיו), והברקת החכמה של הרב מרדכי אליהו תורמת להעמדת "קו מידה" ברור, המבדיל בין אור לחושך ובין ישראל לעמים.

שלה עם המוסלמי, יהיו שני כיורים, בשרי וחלבי". הסכימה האשה והרב נפרד ממנה בברכה מעומק לבו, שיעשו דבריה רושם ובתה תסכים לתנאי הזה. כמה ימים לאחר מכן נערך לכבוד הרב טקס ממלכתי, בארמונו של הנשיא ז'אק שיראק. בין יתר המוזמנים פגש שם הרב את המופתי של פאריז, שהוזמן בתור ראש העדה המוסלמית בעיר. ניגש אליו הרב, לחץ ידיו בחמימות והחל בשיחת רעים בשפה הערבית. הם התעניינו זה במוצאו של זה, ונודע להם כי שניהם ילידי ירושלים העתיקה: שנות ילדותם עברו עליהם בשכנות. השיחה הלכה ולבשה אופי ידידותי והאיש ממש נשבה בקסמו של הרב.

לפתע רכן הרב לאזנו של המופתי ואמר: "ידידי היקר, היות ואנו לא רק ידידים אלא גם שכנים, ברצוני גלות לך דבר חשוב. אמנם אני יהודי ואתה מוסלמי, אך כל אחד צריך לשמור על הדרך שלו. בבואי לכאן שמעתי על בחורה יהודיה, המתכוננת להינשא למוסלמי, אך למעשה התוכנית שלה היא למשוך אותו אל היהדות ולגרום לו להתגייר!". דם הציף את פניו של המופתי, אך הרב המשיך ואמר: "לא באתי להרגיזך, אלא ברצוני לספר לך את כל הפרטים, את שם הבחורה ואת התכסיסים שלה, כדי שתעמיד אותה במקום. אנחנו, אנשי הדת, חייבים לשמור על הגבולות. הרי אם היום אתן לבחורה יהודיה להסית את חברה המוסלמי להתגייר, מחר יתחילו מקרים הפוכים ובחורים מוסלמים יסיתו בחורות יהודיות להתאסלם..."

ראה המופתי שהרב מדבר ברצינות והקשיב לתיאורו של הרב, שמסר לו את שם הבחורה וסיפר לו שהיא החליטה לתבוע מהחבר המוסלמי שבביתם יהיו שני כיורים, בשרי וחלבי. וזו רק ההתחלה, כי בכוונתה להוסיף עוד ועוד עד שהמוסלמי יתגייר. "אני מכיר אותם והם הזמינו אותי להשיא אותם. מחר אקרא לבחור ואגיד לו לברר אם הבחורה מתכוננת להתקין שני כיורים

מענות ותשובות

שו"ת עם הרב

לימוד זוגי

לאשתי ולי יש לימוד משותף מידי ערב שבת בספר יין משמח, ולאחרונה זכינו בס"ד לסיים את הסדרה. אנחנו מתלבטים אם כדאי לחזור עליה שוב מההתחלה, או שאולי עדיף להתחדש בלימוד אחר. יש לנו גם עוד לימוד שקשור לפרשת השבוע - וגם שם השאלה האם לחזור על אותו פירוש, או להתחדש. אנו משתדלים גם ללמוד מתוך הנפלאות, אך עוד לא זכינו שיהיה חלק מהלימוד הקבוע ממש. נשמח לעצת הרב.

מענה:

ישר כחכם על הלימוד המשותף. מכם יראו וכן יעשו. הרבי מליובאוויטש הדגיש תמיד כי את בנין הבית היהודי יש לבסס על אדני התורה והחסידות וכמובן שאת הבנין הזה יש להמשיך לבנות ולבסס לאורך השנים בלימוד תורה משותף, בפרט בעניינים בתורת החסידות העוסקים ביעודי הבית היהודי והשליחות המשותפת.

לגבי סדר לימוד, למעשה צריך להתמקד במה שאתם מרגישים שנותן לכם הכי הרבה

חיות בעבודת ה' ובהפצת המעינות, בין אם בחזרה על הראשונות ובין אם בלימוד דברים חדשים. הצלחה רבה בכל.

חשיבות המנהגים

האם יש עניין להקפיד דווקא על מנהגים מסויימים, או שאני יכול לאמץ כל מנהג שאני מרגיש שמחזק אותי ומוסיף לי בעבודת ה'?

מענה:

בדיני ישראל ישנן שלש רמות – דאורייתא, דרבנן ומנהג. על פי פשט חשיבותם מלמעלה למטה, אבל על פי סוד סדרם הוא דווקא מלמטה למעלה – המנהג בא מהמקום הכי גבוה. על דרבנן כתוב "חמורים/חביבין/ערבין דברי סופרים יותר מדברי תורה", ומנהג ישראל מגיע מהשרש של "מחשבתן של ישראל קדמה לכל דבר". זה בכלל לגבי מושג המנהגים, אך לגבי בחירת מנהגים מסויימים – לבחור מנהג זה חלק מהתקשרות לצדיק המסוים. במאמר "פתיחות, הזדהות,

התכללות" (בספר 'אשא עיני') מוסבר שבהתחלה על האדם להיות פתוח – כמו בחור ובחורה שהגיעו לפרקם, וכבר פתוחים לשמוע שידוכים. בשלב השני צריך לזהות את אותו הצדיק אליו אני רוצה להיות קשור ו"להתחתן" איתו. בשלב השלישי, התכלית, ישנה התכללות – צדיק האמת בעצמו רוצה שכל הצדיקים יהיו כאן, שיהיה אפשר ללמוד מכולם ("מכל מלמדי השכלתי"). על כך כתוב בגמרא שזהו ההבדל בין גרסא לסברא – גרסא צריך לקבל דווקא מאדם אחד (וכך גם מנהגים) – כדי לא להתבלבל, ואילו סברות צריך לשמוע מכולם. כך בשלב הפתיחות שומעים מכולם, אך כהצעות לשידוך. אחר כך הזדהות היא לבחור את הצדיק ואת המנהגים, מתוך הכרה ששרשם של המנהגים מאד גבוה. ולבסוף התכלית – הנחוצה לנו היום כדי לגאול את ארצנו, את עמנו ואת העולם – להגיע לפנימיות הרצון של הרבי, שתהיה התכללות בין כל הצדיקים.

אנכי והילדים

המדור לילדי ישראל

לָכֵן וּמִתְנַהֵף

במהלך כל ההצגה. הרב יוסף, המשמש בסופי שנה גם כבמאי, דאג שכל התלמידים יהיו שתפים, ולכן גם שאר התלמידים זכו במגון תפקידים. חלק משמשים כנצבים, חלק שרים במקלה המלווה את קטעי הקשור וחלק מחליפי התפאורה או סדרנים שעומדים בכלל מחוץ לבמה.

ההרתף לעצמי: מי יותר חשוב – השחקנים הראשיים או השאר? הרי ללא דמויות המפתח אין עלילה ואין הצגה. מצד שני, קשה לתאר הצגה כמושכת ומעניינת רק עם שחקנים, ללא התפאורה והילדים שמפעילים אותה. המעגן הוא, שגם לתלמידים שנבחרו לתפקידים הראשיים וגם לתלמידים שבצוותים המלוים יש תכונות אפי משתפות, וזה כבר הזכיר לי את החלקה בתפקידים בתוך שבט לוי.

כְּלֵי הַבָּיִת וְהַמִּזְבֵּחַ

הכהנים הם ללא ספק השחקנים

קרח ועדתו מנסים לערער על מנהיגותו של משה רבינו. לטענתם, מעדיף משה רבינו להציב את אחיו ובני משפחתו בכהנה מתוך מניעים אישיים. ה' שולל כמובן את דעתם, ובסדרת מופתים – בליעת קרח ועדתו, שרפת מאתים וחמשים מקטירי הקטרת, עצירת המגפה על ידי הקטרת אהרן ופריחת מטהו בפרחים ושקדים – הוא קובע ברורות: אהרן ובניו הם כהנים ואילו שאר בני השבט הנם כלויים. מה בעצם ההבדל ביניהם?

בְּשִׁבוּעוֹת הָאֲחֵרוֹנִים הוּמָה הַתְּלִמּוּד

תורה כמרקחה. מועד מסבת הסיום מתקרב ועמו ההצגה המשקעת שהפתות הגדולות מכינות. בתוך כל ההמלה שמת לי לב לחלקה החוצה את המשתתפים בהצגה: השחקנים הראשיים אינם רבים – שחקן מרכזי אחד ועוד ארבעה שחקנים שמופיעים

לחלקיו על העגלות ופריקתו.

בְּתוֹכָא' וּבְרִמָּת קוֹד

בְּסַפְרֵי הַחֲסִידוֹת מְסַבֵּר, כִּי הַהִבְדָּל
בֵּין עֲבוֹדַת הַכֹּהֲנִים לְעֲבוֹדַת הַלְוִיִּים
נְעוּץ בְּאִפֵּי עֲבוֹדַת ה' שֶׁל כָּל אֶחָד מֵהֶם.
הַכֹּהֵן מְצַטֵּן בְּמִדַּת הַחֶסֶד וְעֲבוֹדָתוֹ אֶת
ה' הִיא מֵאַהֲבָה וּמִתּוֹךְ תְּחוּשַׁת קִרְבָּה
לֵה'. זֹכְרִים אִיךָ הֵם מְבָרְכִים אוֹתָנוּ בְּכָל
יוֹם? "בְּ-אֶ-הֶ-בֶ-ה!". עֲבוֹדַתְם בְּאַהֲבָה
מְצַטֵּינָת בְּזִרְיוֹת רַבָּה וּבְחֲשָׁאוֹת,
וְלָכֵן לֹא כָּל אֶחָד יָכוֹל וְרָשָׁאי לְרְאוֹת
אוֹתָם בְּעֲבוֹדַתְם. הַתּוֹרָה בְּסֵפֶר הַזֶּהר
לְעֲבוֹדַתְם הוּא "בְּחֲשָׁאי וּבְרַעוּתָא
דְּלָבָא" [=בְּרָצוֹן הַלֵּב].

לְעִמָּתָם, הַלְוִיִּים מְצַטֵּינִים בְּמִדַּת
הַגְּבוּרָה. עֲבוֹדַתְם בְּיִרְאָה הִיא מִתּוֹךְ
תְּחוּשָׁה שֶׁל רְחוּק מֵה'. כִּיצַד הֵם גּוֹבְרִים
עַל הַפַּעַר? בְּאִמְצָעוֹת הַרְמַת הַקּוֹל
וְהַתְּלַהֲבוּת גְּדוֹלָה. גַּם אַהֲבַתְם לֵה'
סוֹעֶרֶת וְהִיא דוֹמָה יוֹתֵר לְאֵשׁ לְהִבָּה
הַמִּתְפַּרְצַת כְּלָפִי מֵעַלָּה.

כְּאֲשֶׁר מִישֶׁהוּ עוֹמֵד מוּלֵי בְּקָרוֹב אֲנִי
פּוֹנֶה אֵלָיו בְּלִשׁוֹן נוֹכַח וְקוֹרָא לוֹ 'אַתָּה'.
אַבָּל כְּאֲשֶׁר הוּא נֹסֵת מֵעֵינַי וּמְרַחֵק
מִמֶּנִּי אֲנִי מְדַבֵּר עִלָּיו בְּגוֹף שְׁלִישִׁי וְאוֹמֵר
— 'הוּא', וְזוֹ הַסִּבָּה שֶׁעַל עֲבוֹדַת הַלְוִי
נֶאֱמַר "וְעַבְד הַלְוִי הוּא".

תְּרִמָּה וּמִצְוָה

וְיָמָה מִקְבָּלִים בְּנֵי לְוִי בְּתִמְרוֹהָ?
בְּסִיּוּם הַפְּדָשָׁה שֶׁלָּנוּ אָנוּ קוֹרְאִים עַל

הַרְאֵשִׁים בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ. לֵב לְבָה שֶׁל
עֲבוֹדַת הַמִּקְדָּשׁ — הַקְּרִבַּת הַקְּרִבָּנוֹת,
הַקְּטָרֹת הַקְּטָרֹת, סְדוּר לָחֶם הַפָּנִים וְעוֹד
— מְטוֹלֵת עֲלֵיהֶם. קְרִבְנוֹת נוֹעְדוּ לְקָרֵב בֵּין
הַיְהוּדִי לֵה', וּבְתַפְקִיד זֶה נַעֲשִׂים הַכֹּהֲנִים
לְשִׁלְיָחֵיו שֶׁל ה' יִתְבָּרַךְ בְּעֲבוֹדַת הַקְּרוֹב.
לְמַעֲשֶׂה, הֵם אֵלּוּ שְׁעוֹמְדִים בְּחִזִּית
הַקְּשֶׁר שֶׁלָּנוּ עִם ה'.

וְהַלְוִיִּים? הֵם אֵלּוּ שְׁאֵמוּנִים עַל
ה' תְּפִאוֹרָה בְּמִקְדָּשׁ, וְזֹאת בְּאִמְצָעוֹת
שְׁנֵי תַפְקִידִים עֲקָרִים — לְשׁוֹרֵר וּלְשַׁעַר.
בְּשׁוֹרֹת יִשְׁרׁוֹת עֲמָדוֹ בְּנֵי לְוִי עַל הַדּוֹכֵן
וּבִידֵיהֶם כְּלֵי נְגִינָה, תּוֹךְ שֶׁהֵם מְלוּיִם אֶת
עֲבוֹדַת הַהַקְּרָבָה בְּנִגּוֹן וּבְנִעִימָה. הַשִּׁירָה
וְהַנְּגוּן אֵינָם הָעֲבוֹדָה עֲצָמָה, אֲבָל
אֲפָשֶׁר לְעַבֵּד אֶת ה' בְּלֵי נְגוּן?! מְשׁוּם
כִּן נִקְרְאוֹת עֲבוֹדָה זוֹ "עֲבֹדַת עֲבָדָה" —
עֲבוֹדָה שֶׁתַּפְקִידָה לְלוֹוֹת אֶת הָעֲבוֹדָה
הָעֲקָרִית.

בְּנוֹסָף לְכִן הַטְּלָה עַל הַלְוִיִּים
מְלֶאכֶת פְּתִיחַת הַשְּׁעָרִים בְּתַחֲלַת יוֹם
הָעֲבוֹדָה וּסְגִינָתָם בְּסוֹפוֹ. לְמֶלֶאכָה זוֹ
אֲפָשֶׁר לְצַרֵּף גַּם אֶת עֲבוֹדַת הַסְּדָרְנוֹת
— שְׁמִירַת הַמִּקְדָּשׁ לְכַבּוֹד וּלְתַפְאֲרָת.
בְּתַפְקִידָם, עוֹמְדִים הַשׁוֹעֵר וְהַשׁוֹמֵר,
פּוֹנִים אֶל הַיְהוּדִים שְׂמַחוּץ לְמִקְדָּשׁ
וְאוֹמְרִים לָהֶם: דְּעוּ לָכֶם, יְהוּדִים! שָׁם,
מֵעַבֵּר לְשַׁעַר, מִתְרַחֵשׁ כְּרָגַע הַדְּבַר
הַחֲשׂוֹב בְּיוֹתֵר בְּעוֹלָם!

וְלֹא נִשְׁכַּח כְּמוֹכָן אֶת הָעֲבוֹדוֹת
הַטְּכְנִיּוֹת, אֵלּוּ שְׂמַחוּץ לְבִמָּה, כְּמוֹ
נִקְיוֹן חֶצֶר הַמִּקְדָּשׁ אוֹ הַעֲמַסַּת הַמִּשְׁכָּן

אהל מועד". זה נקרא לקבל משפחות. מי שעבד והשקיע עבור מישהו אחר מקבל את המגיע לו, ובצדק. שָׁכְרוּ שָׁל הַלְוִי מִתְקַבֵּל בְּקִצְבָה יְדוּעָה מֵרֹאשׁ כָּךְ שֶׁמִּבְחִינָה זוֹ הוּא מְסֻדָּה, יֵשׁ לוֹ רֹאשׁ שֶׁקֵּט.

והכהן? עבודתו את ה' באה מתוך אהבה, מתוך קרבה לה' והזדהות עמו, ולכן הוא בכלל לא חושב על תמורה שמגיעה לו למרות שעבד קשה, מבקר עד ערב. ההפך הוא הנכון, עבודתו המאמצת בבית המקדש נחשבת בעיניו כזכות. הרי לא כל אחד מרשה להתקרב אל הקדש, ואלו אני זכיתי! העבודה עצמה היא המתנה, אז לבקש עליה עוד שִׁכָּר טְרַחָה?! בעיני הכהן התרומה המתקבלת לידיו אינה אלא תוספת של מתנת חנם גמורה מאת ה', ומתנות, אתם בטח יודעים, לא מבקשים... ממה אחיה? כיצד אתפרנס? הכהן סמוך ובטוח בה' שוודאי יספק את כל צרכיו ויתן את מתנותיו בעין יפה.

שנזכה לראות כהנים בעבודתם ולויים בשירם וזמרים!

שבת שלום ומברך!

נ'ו

המבטח להם עבור עבודתם בקדש. התמורה לכהנים וללויים אינה זהה – הכהנים זכאים לתרומה ואלו הלויים זכאים לקבל את המעשר.

השני בין תרומה למעשר אינו מסתכם רק בשמה של התמורה. שם התמורה מבטא את אפיה: לתרומה אין שעור. אתה יכול להפריש מתוך היבול החקלאי ולתת לכהן ככל שתדצה, כך שאת המצוה קימת בין אם קמצת והפרישת לכהן תפוח אחד בלבד ובין אם נדבה רוחך לתת לו ביד רחבה משאית שלמה עמוסה בתפוחים.

לעמת זאת, הלוי מקבל מעשר וכמות המעשר קבועה מראש: מעשר הוא אחד מכל עשרה ביבול, וזה לא משנה אם התוצרת שלך הניבה עשרה תפוחים בודדים או עשר משאיות עמוסות – אחד מכל עשרה ינתן ללוי.

אלכרת אן אתנך?

הלוי עובד את ה' בדרך מדודה. הוא אכן מוסר את עצמו ומקדיש את זמנו לעבודת ה' באהל מועד, אבל הוא בִּהְחֵלֵט מִצִּפָּה לְתַמּוּרָה. אֲנִי אֶעֱבֹד, ואתה, ה', תדאג למחסורי – "חלף עבדתם אשר הם עבדים את עבדת

מתי קראת קריאת שמע?

בכל בקר ובכל ערב אנו קוראים קריאת שמע, עד שאין שגורה ממנה על לשוננו, ומכיוון שחובה לקרוא אותה בכוונה (לפחות בפסוק הראשון), נדמה שגם כוונתה שגורה במוחנו ולבנו. ואף על פי כן, כל פעם שאדם ממשמש בדברי תורה הוא מוצא בהם טעמים חדשים, ומכיון ש"גדול הקורא קריאת שמע בעונתה יותר מהעוסק בתורה" – גם החידושים שמתחדשים בקריאת שמע שבכל יום צריכים להיות גדולים בהתאם.

גדולת קריאת שמע נובעת מיסודות עבודת ה' הכלולים בה – קבלת עול מלכות שמים, האמונה בה', מצוות יחוד ה' וכוונת מסירות-הנפש על קידוש ה'. על היסודות האלה עומד כל קיום התורה והמצוות, ואנו מזכירים-משננים אותם השכם והערב, ובכך גם מקיימים מצוות רמות ונישאות. מעבר לכך שקריאת שמע היא יסוד האמונה, התורה והמצוה – היא גם המצוה שנתן לנו משה רבינו כהכנה לכניסה לארץ ישראל. כיבוש הארץ והאחיזה בה תלויים בחויה טבעית של גילוי "הוי' אחד" גם בתוך המציאות הגשמית.

השיעורים הטריים בחוברת השבוע ממחישים כיצד גם במשפט שגור בכל יום, כמו קריאת שמע, ניתן לחשוף חידושים נפלאים הנוגעים ביסודות עבודת ה' שלנו. ההתבוננות מתחילה מהיסודות הפשוטים ביותר, שמבט חדש עליהם הופך אותם לכוונה חדשה, עמוקה-פשוטה, בקריאת שמע, והיא עולה עד הסודות העמוקים ביותר של החסידות – גילוי אור אין סוף שלפני הצמצום בעולמנו התחתון. עם הכוונות האלה אפשר לעבוד את ה' יום-יום, "ערב ובקר בכל יום תמיד", והכל מתוך מגמה להפיץ את אור האמונה ולהאהיב את ה' על העולם כולו.

מעוניין להפיץ את עלון נפלאות במקום מגוריך?

שלח דוא"ל ל: itiel@pnimi.org.il או התקשר 052-4295164

רוצה להצטרף לתפוצת המייל שלנו ולקבל את כל ההודעות והשיעורים? שלח דוא"ל ל: itiel@pnimi.org.il

רוצה לשמוע את שיעורי וניגוני הרב? התקשר לקול הלשון:

חייג 6761* ואז 7* והקש את הקוד הבא - 951105

